

**De angina puerorum Campaniae Siciliaeque epidemica exercitationes /
Accedit de laryngotomia cl. v. Renati Moreau ... epistola.**

Contributors

Bartholin, Thomas, 1616-1680
Moreau, René, 1587-1656

Publication/Creation

Lutetiae Parisiorum : Apud Olivarium de Varnennes, 1646.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/q6s7keyz>

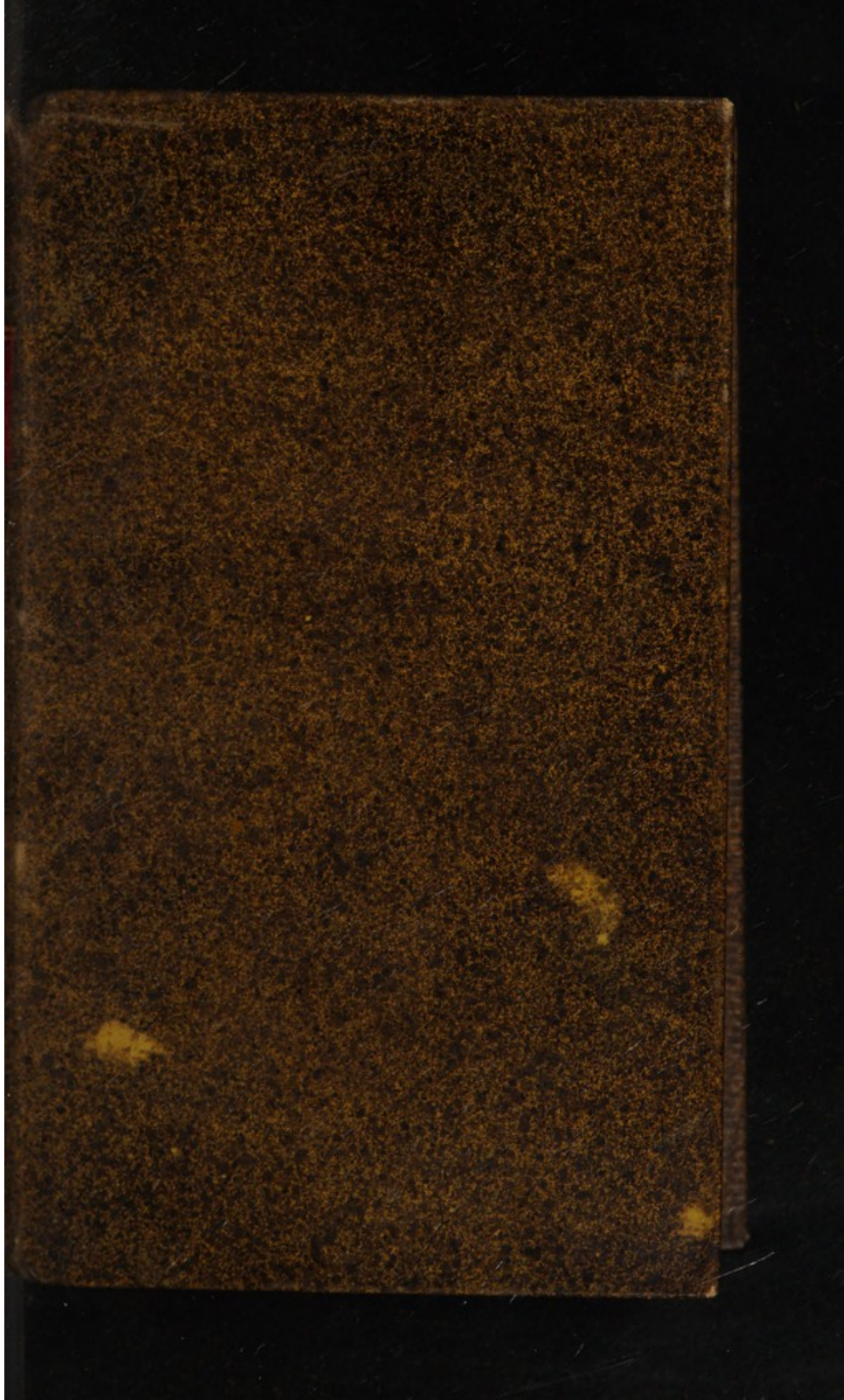
License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

T. BARTHOLINUS
DE PULMONUM,
ANGINA,
LARYNGOTOMIA,
HEPATIS

E. BARTHOLINUS
DE
PORIS
& CONSUETUDINE

J/2. 65064/A

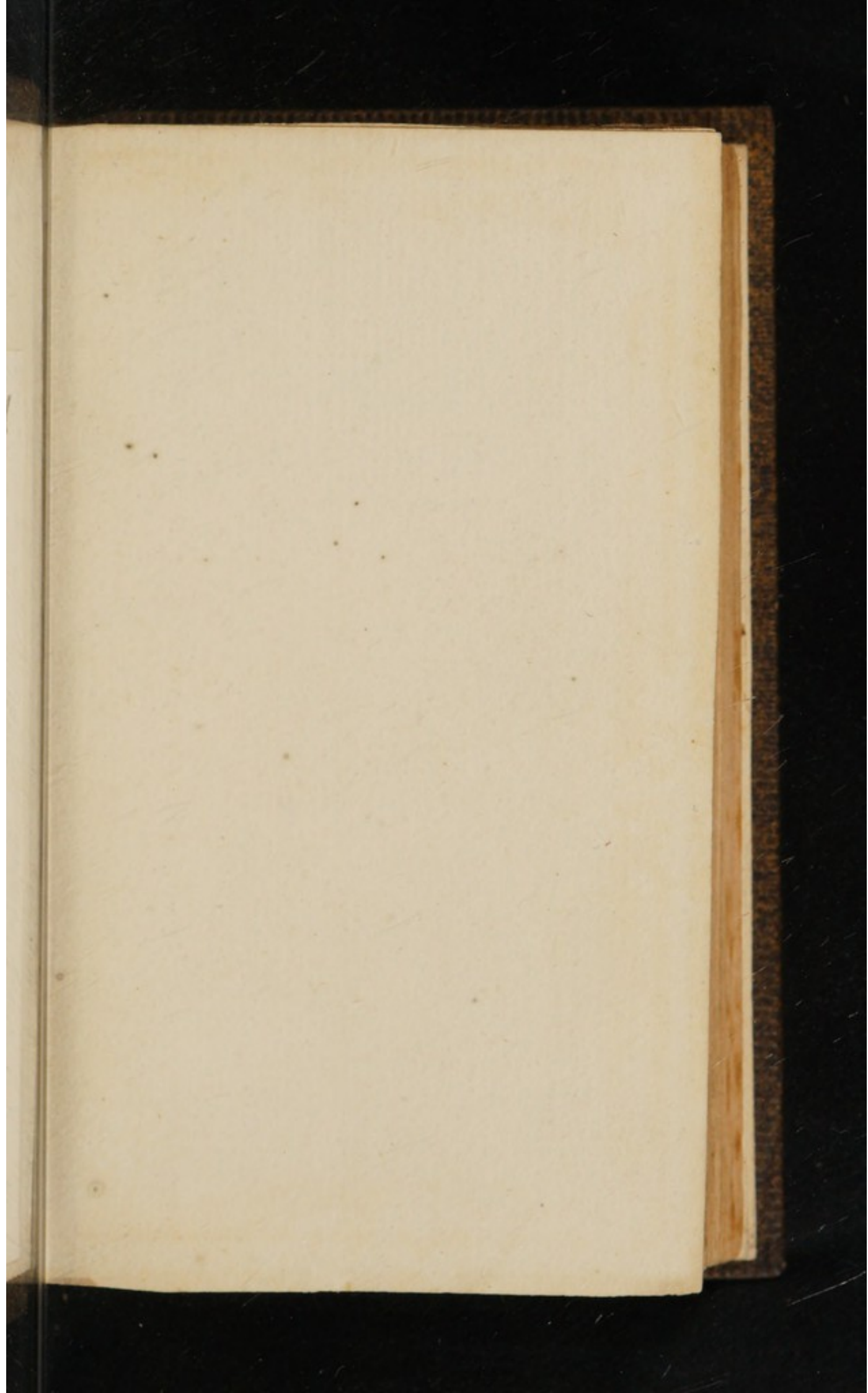
MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

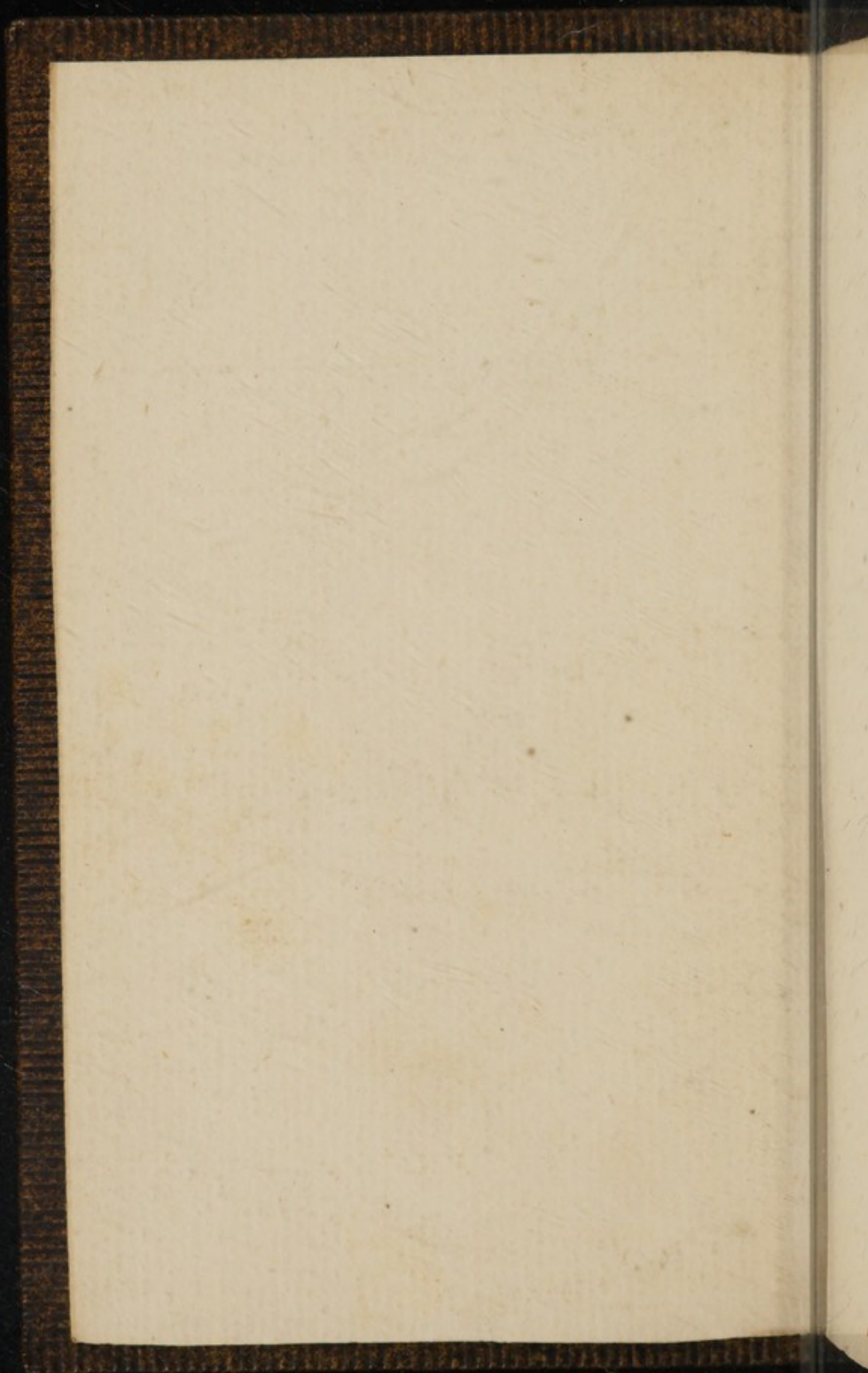

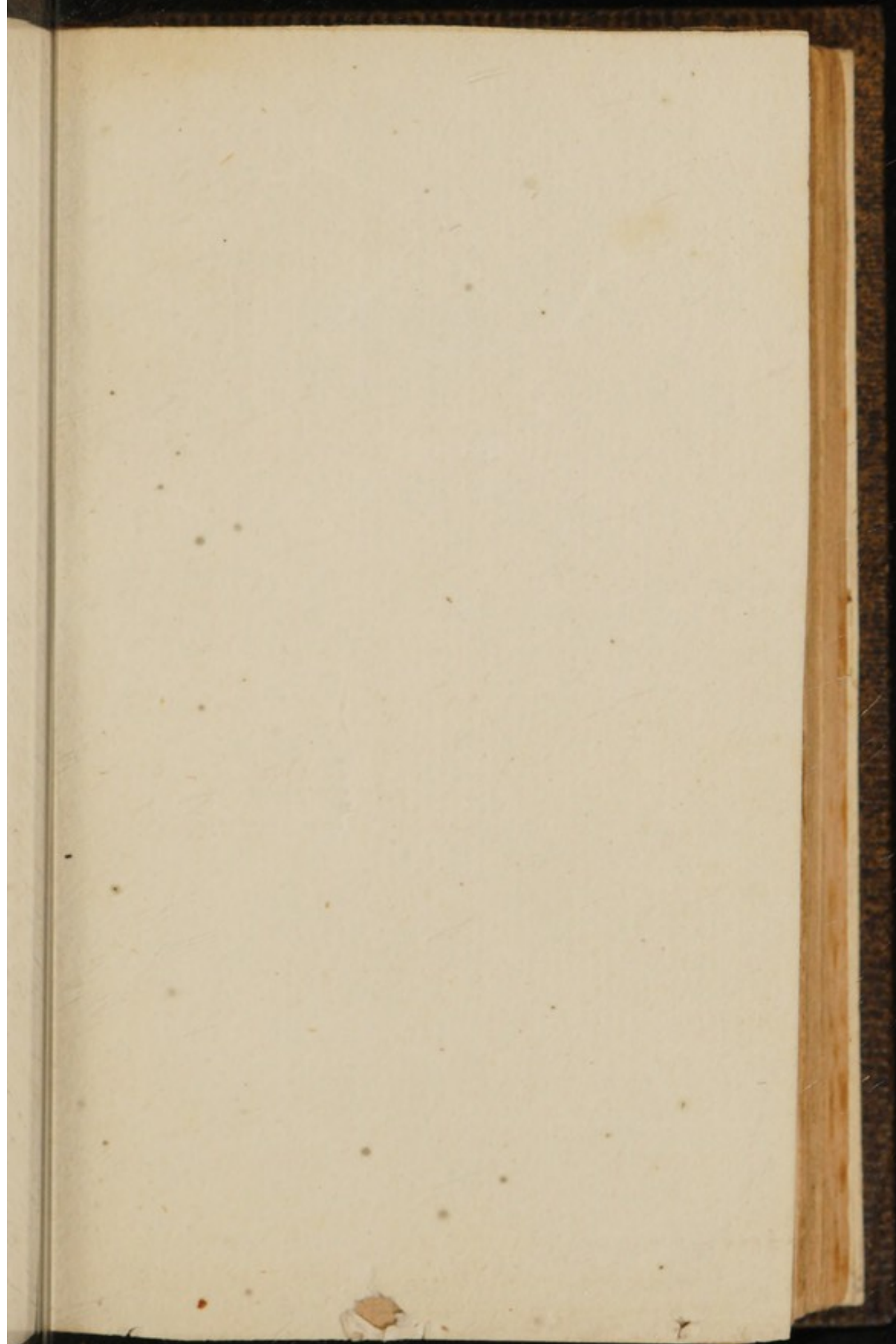
ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

BARTHOLIN, T.

V₂

THOMÆ BARTHOLINI

CASP. Fil.

De

ANGINA

Puerorum

Campaniæ Siciliæque

EPIDEMICA

EXERCITATIONES.

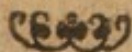
Accedit de

LARYNGOTOMIA

CL. V. RENATI MOREAV,

Parisi. Med. & Profess. Regij,

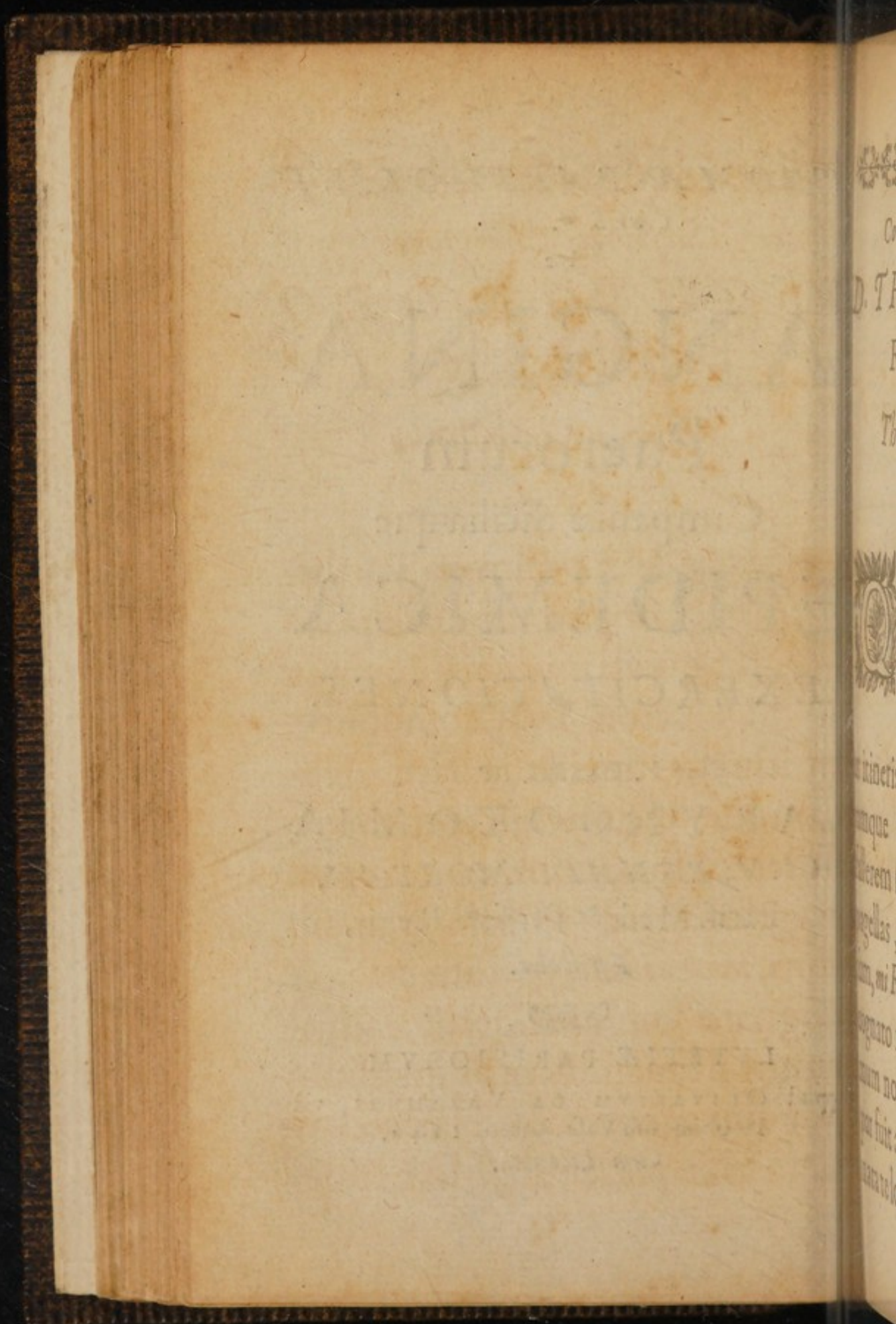
Epistola.

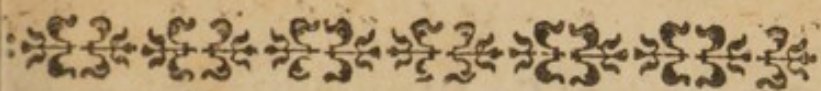

LVTETIÆ PARISIORVM.

Apud OLIVARIUM DE VARENNES, vi
Jacobæâ, sub Vase Aureo. 1646.

Cum Licentia.

Consobrino Charissimo

D. T H E O D O R O
F V I R E N

Thomas Bartholinus

B. A.

Q V A s olim in Parthe-
nopæa urbe celerioris
calami ductu & genio
non satis composito,
ut itineris tum in Siciliam Meli-
tamque tecum suscepti moras
fallerem speciosius, exaraveram
pagellas, ad te referre ausus
sum, *mi Fuiresi*, gratum mihi &
cognato sanguine coniunctissi-
mum nomen. Nec enim alium
par fuit acclamasse. Hæc tecum
nata te loquerentur, si suæ essent

spontis, & facillime agnoscerent
ipsa, si tacerem ego. Adfuiſti
quum una nos hospitales illi
eruditionis & humanitatis Seue-
rini lares caperent, atque his
aliisque arti nostræ propriis ul-
tro citroque inter nos habitiss
sermonibus non semel aures
præbuiſti, tanquam in alieno
foro constitutus arbiter, propin-
quosque studiis nostris gessisti
vultus. Quin majus te huc no-
men vocat. Taceo quidem anti-
quum sanguinis communis vin-
culum, ortumque propiorem
nec paterna fœdera recenseo
neque clarissima familiæ vestræ
in me documenta, ingrata mo-
destiæ tuæ repetitione, advoco
Id silentium haudquaquam

meretur, quod iisdem ferè uterq;
cunis requieverimus, tãtò apud
me gratiori memoria, quod fru-
ctum & agitationis dulcedinem
adhuc experiar. Nec dispar fuit
prætecta, nec toga, adeò colore
natio ubique similes & animi
indole, qua crevere nobis cum
etate mores, auctaque itinerum
societate congenita necessitudo,
ubi amicos pariunt alii, nos con-
natam amicitiam pertexuimus,
quærunt alii, quod nobis inue-
nerat natiuitas. Ego sanè hanc
Numini felicitatem refero, quod
immensa peregrinantium tæ-
lia, difficiles viarum aditus &
infelices subinde cœli aspectus,
illius consortio & placida comi-
tate potuerim superare, qui in

focietatem fortunæ pari onere
communi auxilio, maior ani-
mo veniebat. Te comitante in-
ter minima reputavi quæ alios
non iniuria terrent, & lufum cre-
didi, in quibus sudant qui secum
peregrinantur: nec quidquam
arduum horrui, quod socia vir-
tute non tempferim. Tanta fui
animorum copula, ut omnem
infra nos fortunam putauerim
optauerimque pericula, ut gene-
rosiori contemptu monstrare-
mus, quid in gerendis rebus in-
videnda seu morum seu generis
societas ignobili metu superiori
possit. Nos antea breui ætati
discrimine interruptos, Belgium
optatis amplexibus iunxerat
mox voti plenos excepit Gallia

Latioque individuo nexu co-
hærentes tradidit. Demum ut
vinculum hoc extra terrarum
continentem, divulso orbe arc-
tius, extenderemus, Siciliam,
monstrorum illam & gigantum
sedem, tranavimus, ne timidos
nos crederent qui fabulis debel-
lantur. Æternos Vesuvij Ætnæ-
que focos invisimus, ut amoris
perpetuitatem, quo pectora no-
stra incaluerunt, testaremur.
Vlyssis mirati sumus ausus, atq;
antrum Cyclopum inspeximus,
ut intra nos felicius habitare-
mus. Et quo invictos animos
firmaremus nullo terriculamen-
to prostratos, Melitæ insulæ
stupendum robur, Orientis ter-
rorem & Christiani orbis flo-

rem, simul lustravimus. Non ter-
ruit inquietum & inconstans sui-
mare, nec vicina Mahometano-
rū minæ, nec infestus propositi-
Æolus, quia servitutē liber ani-
mus sprexit, & sociam mortem
amicitia superstes, omni fato pe-
rennior. Vtramque fortunæ fa-
ciem equa sorte inter nos partici-
pabamur, ut de iniuria temporum
securius triumpharemus, ac, ne-
quidquam amor non peregri-
no deesset, officiis certatum fuit
& obsequiis, quæ ita quidē ubi-
que miscuimus, ut me tamen
inferiorem non rarò puduerit.
Iamque vegetam communis
animi flammam per Alpes æsti-
va nive canos transduxeramus,
sed ominoso successu. Invidere:

iuga prærupta familiaritatem,
& amantium pari subinde,
quamquam frustra, procaban-
tur, moxque lacrymarum rivis
comitantibus nos Basileam, non
uno titulo nobis desideratam,
perduxerunt, & tandem divor-
tium interiecto Rheno sui alveo
strenue moliebantur. Quibus
superum favit consilium, quod
supra nos negotium gessit. Illico
enim divellimur, & ante absen-
tiam querebamus, quam de dis-
cessu cogitasset. Quod ea fa-
ctum violentia, eo doloris sensu,
quo nativa serie compacta mē-
bra in scio possessore dirumpun-
tur. Iusta verò mihi causa foret
factorum increpare iniquitatem,
quod felicitatis nostræ stiterint

cursum ; si tam esset in illorum
potestate animam æterno fœ-
dere iunctam dividere , quam
præsentē mutui colloquij usum
tollere. Nunquam siverit Deus
immortalis, animorum testis, ut
tantum in nos imperij fatum
obtineat, quantum nobis qui-
dem in illud licet. Cuius uanos
eludemus conatus & planè fru-
straneos , arctissimo involuti
vinculo , donec facie tantum se-
paratos futura dies nos aliquādo
nobis reddiderit. Quod tanto
spero alacrius, quo vicarias tui
operas frater senior fidelius
exercet , nec tibi dissimilis, nec
solito candori , quem iuxta te-
cum raro labentis seculi exēplo
proficitur. Tui tamen me versa

memoria & præteritorum recor-
datio, ut tempora futura optem,
quæ simul placidissimè trans-
misimus. Plura nec posse vel-
lem, nec desiderare, adeò pleno
hactenus tuam virtutem ore
imbibi, ut quum eam mihi in-
terceperis, reciprocus videat-
ur spiritus intercludi. Ne igitur
mireris, mi *Theodore*, quod gut-
turoso similior mutoque, in
animi grati monumentum, An-
ginæ Exercitationes tuo nomi-
ni suspendam, ut iniquum opti-
mæ tuæ mentis silentium si-
lentio potius & anhelante cala-
mo excusam, quam pleno sermo-
ne, nunquam alibi in pompam
magis prodituro. Vale feliciter
cum *Thoma*, fratre quidem tuo,

sed mei nominis & animi, Cla-
rissimisque Boeclero & Scheffe-
ro, amicis credo meis, teque an-
nis maturum & usu sapientiæ
Politicae, patriæ ac tuis quampri-
mum reddas. Et quia candorem
familia Fuienianæ proprium
non potes non amasse, illustrem
Rzeczyckium, pectus illud illi-
batum, quando conveneris, ex-
me saluta. Scripsi Lutetiæ Pari-
siorum jamjam in Britanniam
concessurus. Cal. Febr. cio. 100.
XLVI.

LECTORI SVO,

si quis futurus.

QUEM AD MODUM bello-
rum, ita quotidie nova sur-
gunt morborum semina,
quæ quamvis sepulta latuerint, spi-
ritu tamen, nescio quo, impræ-
gnata in corporis tandem tacito germi-
ne exitium excrescunt. Fabulosæ
sanè Hydræ similes mortales vide-
mur, quam ferrum citius quam no-
va capita deficient. Adeò ferax
Divinitatis, quod circumferimus
ergastulum, est malorum, ut plura
necis quam vitæ subministret in-
strumēta. Insidias & ipsum cælum
habet. Vix pluit, quin morbos de-
mittat, & tacitas nobis moriendi

causas affricet. Forsan & curiosi-
tatis hanc ferimus culpam, qui no-
vis capimur. Ego quidem Antiquos
amavi semper & sectatus sum,
quoad licuit; Novos nec desideravi
mores nec morbos. Vtriusque tamen
labem & seculum communicat &
vivendi necessitas, quã vix emen-
darint si pleno Dij Deaque omnes
huc cõcurrerent consilio. Laudandi
interim sunt, quorum circa hæc vi-
tia virtus enitet, ut crescentes no-
vorum malorum causas in ipsis
principijs conenturiugulare. In quo
non minimorum studium emicuit.
Mores autem quis aggrediatur?
Inueterascunt illi, ut medicinam
spernent; faciliusque imis in infixa
medullis pravitatem correxeris,
quam prurientem in cute malorum

morum libidinem. Ego utrumque
aggressus vitium, nimis quam de
contagio metuerem, nisi corpus an-
imis, animum exemplis firmassem.
Quamquā has numquam mihi par-
tes sumpserim ipse, qui scio quid
in tergo geram: monuerunt me ta-
men ad illud amici, ad hoc invidi
compulerunt. Quum nuper pessimis
suis moribus senex quidam Noricus
nobis insultasset, pro dignitate ho-
minis inquieti temeritatem pari
animo nec mitiori forsā successu
retudi, ut sciret silicernium, quis
in fenso Hercule huiuscemodi mori-
bus esset locus. Natas sub manibus
Vindicias iustæ magnitudinis, dum
secundū per Gallias iter de propero,
quia Typographus in rem nostram
propterea prælum meæ festinationi

impar facebatur, commodo Belgij
vel patriæ otio reservari. Sed ne si-
ne symbola transire, ex schedis meis
has illi Excercitationes concessi,
quibus Torcular Anatomie nostræ
utraque dialecto brevi proditura
destinatum, interea excerceret.
His, nescius ne sis, nouam puerorum
pestilentiam excutio, nec ab Areto
ævo visam, quæ post inchoata salu-
tis annum CIO. IDC. XVIII, Campa-
niam, Siciliam & circumiectas oras
misere depopulatur. In qua, post
tot annorum silentium velut ex or-
co denuo emergente, non pauci ama-
bigua palma desudarunt. In Iberia
Tamaius, Alaymus Panormi,
Messana Prosimus, & Neapolitane
inter alios Nola & Seuerinus, quo-
rum singuli & de Natura noui
ostendi

ostenti, & curatione in diversum
abierint. Me quoque, ut quid su-
per ea re mihi esset animi, ingenuè
dicerem, rogavit amicitiae fiducia
Severinus. Feci in itineris Siculi
procinctu, sed sine ostentatione,
quam potui brevissimè, ut honestæ
parerem petitioni. Non quod hæc
publicam lucem voluerim aspicere,
quæ vago calamo congesseram, sed
ut domi suæ perpetuo carcere dam-
naret hospes. Verum quum me ta-
cente Lugdunum Rhodani Claudio
du Four Bibliopola pro prælo trās-
misisset vir summus laborū nostro-
rum æstimator, ut Recondito Abs-
cessuum Operi cum Historia mea
Aneurysmatis Panormi edita, ac-
cederent, placuisse indicio aperto
intellexi liberam in scribendo pen-

nam facilitatemq; extemporalem,
quanquam necdum ad summa per-
ductam. Vnde animosior redditus,
quia curas librarias Claudius ille
deposuit, non refugi publicum om-
nium aspectum. Tibi verò novitas
& morbi & rationum si probabi-
tur, nihil nec à meo voto, nec tanti
Viri iudicio alienum feceris. Vale,
& bonas aves mihi precare.

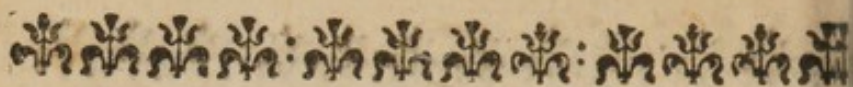
A P P R O B A T I O.

Go Doctor Medicus Parisiensis &
Regius Medicinæ Professor testor
isse hunc tractatum de Angina Epide-
mica viri eruditissimi Thomæ Bartholi-
Doctores Medici clarissimi & nobilif-
si, quem dignissimum censeo qui in lucem
mittatur. Datum Lutetia Parisiorum
trigesima Ianuarij an. 1646.

MOREAV.

subsignatus Doctor Medicus Pari-
siensis idem testor quod supra.

PATIN.

INDEX

EXERCITATIONVM

I. De Pestiferæ Anginæ Parte Affectu
pag. 1.

II. De Anginosi Affectus Causis. p. 17.

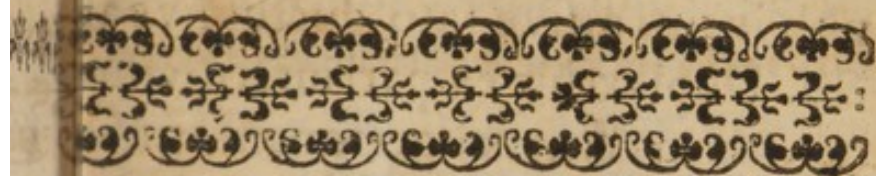
III. De Strangulatorii Morbi Essentia.
pag. 33.

IV. De Curatione per Vomitum. p. 47.

V. De Venæ Sectione, Iugularium
Arteriarum, hirudinum. pag. 77.

VI. De Curatione per Filum Purpureum.
pag. 100.

VII. De Laryngotomia. pag. 117.

TH. BARTHOLINI
EXERCITATIO
PRIMA.

*peris excusatio. De parte affecta de-
cisiones. In Angina Cerebrum esse,
sed manifestari in alijs partibus.
Puerorum humida constitutio unde?
De hæmorrhagia quædam. Cor pro
stomacho. Nobilis cerebri medullam
non excludendam. Repentinæ mortis
causa. Explicatur Aphorismus.
Novi cerebri sinus, & alia.*

VANQVAM Iuris-Con-
sulti Dictatum non igno-
rem, Culpam esse, immis-
cere se Rei ad se non per-
nenti; tamen sponte id quidquid est

vitij incurro, sive fato ductus sive affectu. Duplex hic ex pari iuris divisione, vel in rem, vel personam. utriusque debeo quod præsto, quamvis impar conatus destituat volentem. Hæc verè speciosa quam à dignitate & Senatorii ordinis ornamentis clarissimam indigitabat *Ulpianus*. Illa & causam complectitur & iura, imò iudicata sit, pro veritate accipitur quam innata sciendi cupidine amplectimur quotquot cordata pectora gestamus. Nec culpæ metus apud *Paulum* I.C. terret, quum infra minimam subsistamus negligentiam. Dolus abest, stipulationem interpono, nè terrearis qui placidos oculos promissisti. utriusque causa ad nos spectat quanquam alio Sole calentes huius quidem per beneficium, illius per naturam. Personam vis? *Severinus* est, aureo Sole clarior. Rem? Personam par, si difficultatem expendas. Cuiusque nas quippe excutit, in quibus ut de

Deorum filiis *Seneca*, ipse caput polo
intulit, puerosque ad tribunal suum
vocavit, qui inter senes oraculum
sedet. Affectionem antiquis igno-
tam, sui verò temporis & solo hor-
rendam, pestilentiam dico, quæ pue-
rorum colla velut fatali sydere afflat,
& accuratè vidit, & depinxit inge-
niosè, sive ideam morbi spectes sive
curandi ordinem, quo *Æsculapij* vice
gallum vel obtinuit vel meruit. Ad
corruptam affectionis naturam pars,
cui impacta est, refertur, de qua liti-
gant eruditi sententiarum diuersita-
te. Cor alij, principem terrestris
domicilij, alij huius arcem in Pædan-
chone affici crediderunt, plures collo
insidere utriusque velut ponte existi-
marunt. Neque aliò diuertunt con-
jecturæ. Nos duabus distinctionibus
rem omnem amica concordia com-
ponemus, Vel enim symptomatum
expendimus sedem, vel morborum,
& amborum vel primariam vel se-

cundariam. Quamvis non rarò confusio tam locorum quam affectionum in turbato mortalium statu exsurgat, ut vices primarias habeat modo hæc pars, modo alia. Altera ex symptomatum natura emergit consideratio, quæ vel morbum lege necessaria comitantur, vel casu sequuntur, quod per accidens Philosophorum filij dicerent. Rursus affectiones pleræque quæ corpus vexant, duplici ut plurimum loco efferuntur, uni quidem inhærent, arboris instar, radices altiores velut in terra defigentes, alteri verò ita, ut non nisi fructus lataque seminum germina ostendant. Hunc scholæ modum manifestativum vocitarunt, illum radicalem, commodis notionibus rem omnem complexæ, ex quibus quæcunque de affecta sede in *Angina* puerilis ætatis pestifera oriuntur cōtroversia, facilè solvuntur. Enimverò *τῆς κυριαρχίας* primarium sub-

de Angina Epidemica. 5

iectum & radicis in morem fixum, cerebrum esse nulla gravia rerum momenta prohibent, sive ipsum concretum corpus dicas, totam implens calvariam, sive interstinctos eiusdem sinus, sive principes ventriculorum sedes, sive denique membrarum tenuium amplexus. Hinc velut radii exporriguntur effectus, & ingratae ditioris luis merces in collo eiusque vicinia omnibus appenduntur venales, in Paristhmijs seu Tonsillis, larynge pariter & gula, musculis motui omnium inseruiantibus, reliquis denique hanc compagem perficientibus. Non alia sane ratione Philosophorum Princeps & antiqui naturae moderatores irascibilem animae potestatem, quae θυμοειδής, in corde statuerunt, quum tamen per oculos efferatur, & ardenti visus imagine terreat. Pari quoque pacto latens in jecinore virus per extremam manus pedisque cuticulam modo exan-

thematum modo efflorescentium specie prodit, sæpius per inguina bubonis, perque decoram faciē aphthæ figurâ efflorescit, & quæ non in externis fingit interiorum causarum ludibria. Nempe causæ subeunt rationem subinde morbi, accidentium causa, quæ vel necessaria sunt, vel minus. Utraque locum variant, & modò eadē cum morbis sede concluduntur, modò diversa. Quam normā si symptomatum omnium in Padanchone expenderis situm, alia in cerebro stabulari, ut stuporem, alia in collo, ut crustam, in corde alia, ut febrem, alia denique in pulmone deprehendes, ut tussim & suffocationis periculum; quorum tamen nullam pro necessariis æstimamus, quod in tanta varietate & incerto situ sit manifestum, ex varia cerebri affectione modoque vario in solidum dependens. Caterum à cerebro mali originem cum eruditissimo *Seuerino* non

utro deducere, foret labor, nisi facem
se præluxisset. Nostras pro eo vires
experiamur & rationes stringamus in
compendium. urgemus principio na-
avam puerorum constitutionem hu-
midi feracem copiosissimi & morbo-
rum ab eo humore dependentium,
quæ quum in cerebro humidi frigi-
que officina consistat, non mirabi-
mur in ea ætate uberiores huic pesti-
entiaæ proventus. Humidi autem
excedentis in puerorum cerebro va-
as imaginor rationes, naturales par-
tem, partim factitias. Origini quippe
propiores eandem cerebri emulantur
temperiem quam in utero gesserant,
natura ætate nondum exsiccationis
opus aggressâ. Molle autem est em-
brioni, & velut diffluens cerebri coa-
gulum, longiori inter tacita matris
claustra quiete torpidum, quod tar-
tius excitat debilis natiæ facultas,
magis quod per apertum diutius
verticem externi frigoris experiatur

iniurias: accedente humidiorē victu
 instituto per lactis succum, qui per
 indiscretum, eiusdemque conditioni
 adulti cibum ferè confirmatur. Unde
 facilè inquilinos puerorum morbo
 Comitiale, Exanthemata, auriu
 humiditates, convulsiones, tonsilla
 rum intemperies, aliosque ab *Hippocra*
te notatos, solius capitis vitio ascri
 pseris. Auget de cerebro suspicionem
 constans observatio hominum iustè
 ætatis, qui in cladis huius admittuntur
 tur usum fructum, semper ferè vel
 pitis aliqua intemperie, vel deterio
 conformatione sive in magnitudinē
 sive figura ab incunabulis vexantur.
 Quam rem diligentiori cura adve
 tant velim Doctissimi Parthenope
 salutis moderatores. Accedit subde
 lus venenati morbi modus, quo po
 nares aërem ea labe inquinatum at
 trahentes, perque spongiforme os co
 rebro interiori retiformique proce
 sui, maligna fide se in sinuat. Testatur

& crisis morbi, quæ non rarò per na-
rium sive hæmorrhagiam sive purulẽ-
tum fluxum, solutionem tentat simul
& conficit, materiã nempe per iugu-
lares venas cum sanguine deducta,
quæ ad inferiora capitis omnia ex eo
deferunt, ad superiora nihil, quia id
pulsatiliū venarum est munus, sur-
sum à corde ascendentium. Qui flu-
xus si alijs exitiosus fuit, ut proditum
quibusdam, vel id factum largiori
spirituum exitu quo partim infrin-
guntur vires, partim insolito nouo-
que vacui habitu alterantur, non se-
cus ac in hydropicorum empyico-
umve universa evacuatione insue-
tum de repente statum malè sustinu-
isse traditum est: vel naturali reten-
tione vi morbi abolita, vel denique
copia cerebri angustias occupante,
quæ & maior fuerit quam ut solo na-
rium fluxu absorberetur, & sine hoc
efforte superveniente, hominem jugu-
lasset. Quamquam & ad venenatum

impressum signum referres. Autem enim *Galenus* in Theriaca percussos ab Hæmorrhoe, sanguine per os & nares effuso, defungi. Ex earumdem narium stillicidio sinistra prædici, citra miraculum puto, nam & debilitatis virtutis & sanguinis in grumosis compacti est augurium. Similis naturæ conatus in sternutamento elucet huic paroxysmo frequens, ex quo crises modum judicamus, & quod ad rem magis, cerebri primas offensas indubitato signo stabilimus. Solutam iam per criticum effluxum affectionem succedit salutaris stupor totius, quem, causa vehementiori, etiam cum Comate aliquando hominem in portum ferè morbi iam navigantem sustulisse observavit *Seuerinus* verus naturæ utriusq; genius. Quid? quod sanatum puerum nervorum languor oculique strabismus tentauerit. Quibus conjecturis quid pro cerebro affecto certius dici possit, obtusior sum quam ut

Intelligam. Nervi optici in cerebro &
ant & oriuntur; stupor, sensus nimi-
m privatio, ut rectè inculcat *Gale-*
us, in cerebri sit substantia, quia hæc
quod aduertit in *Anatomicis Parens*
poster servat pro sensu spiritum ani-
malem, ad motum in medulla eius
loquin destinatum. Quibus si inuic-
m oculorum fidem junxeris, suo ro-
re opinio *Seueriniana* persistet. Ipse
nim in secandis humanorum cada-
veribus exactissimus non semel ob-
servasse se bona fide narrat grumos
anguinis in membranæ crassioris fi-
u, in mirabili rete, & inter musculos
temporarios pituitam citrinam con-
fectam, quodque maius est, putrila-
minem velut cerebri substantiam nari-
tus cuiusdam fuisse excretam. De quo
experimento non dubito qui maiora
in capitis vulneribus vidi, sequentibus
exercitationibus ordine suo recen-
denda. Dicent tamen scrupulosiores,
Anginam esse, adeoque non cerebri

sed colli affectionem. Fateor. Quod
autem ad musculorum reponentem
vulsionem? In musculis nervosisque
illorum aduertitur partibus. Nihil
ergo à cerebro, nervorum fonte? W
derint sanè quid responsum velint
ne proprios laqueos incurrant qui
nobis imprudentius obtendunt. V
mitum deinde urgebunt cardialgia
quamque fideles huius affectus com
tes, stomachi vitium manifestius pr
dentes. Quorum neutrum à suscep
nos movet opinione, si quidem à ce
rebro utriusque derivetur mater
per cognatam nervorum progeniem
sexti paris ventriculo largius circum
fusam, quæ stomachum nauseantem
tam in Capitis vulneribus, tum in he
micrania movet. Cardialgiam autem
idem excitat cerebri influxus sive, in
ore ventriculi, quod cordis nomen
clatura dignabantur *Celsus*, *Galenus*
& *Aphrodiseus*, sive in corde ipso
quod singulari tristitiæ sensu cum ce

oro, non tam vicinitatis consensu
nervorum membranarumque
ngine, arteriarum venarūque com-
municio afficitur: quin imo læsæ ad
pneumonem spectantes particulæ ne-
cessario vicinitatis iure cordi quoque
vi suam imprimunt. Hinc æsti-
mare licet, quæ veritatis specie vita-
rum actionum præsidem, Cor nem-
ini primariæ affectæ partis partici-
pationem asciscant Viri classis non
primæ quidam. Certum est & extra
habitationis aleam positum, omnium
colorum hanc clausulam, sed quæ
quætuatur cerebrum, non præcedat, eo
precipue argumento quod sine fe-
cili intemperie Pædanchone fatum
turer, cerebri non cordis affecti
indiciū. Cor enim omni alienæ con-
trariæque virtutis aduentu velut ad
frem diverfam & noxiam quocunque
modu contractum perpetuos pul-
sum motus vel retardat vel accele-
rat. At verò alia cerebri conditio.

corruptionem sine vitalium inter-
perie eò usque perfert, donec venarum
cordis ductus, vitij magnitudine in-
fecerit. Imò ex se, sine cordis con-
sensu, mortem inducere quid vetat,
quod animalium spirituum ad vi-
usuram iuxta necessariorum, faci-
moderatur? De cerebro medius
dius in Pædanchone minus ambig-
quam de eiusdem partibus in societate
tem mali, ne prærogativam dicam
ascribendis. Quippe interior nobilior
ris cerebri recessus, quem medullam
vocant, ut pars princeps, excludi non
meretur, apud quam animalis vitæ
det arbitrium & potestas. Ab hinc
enim nervorum origine per occipiti-
foramen in musculos cervicis, laryn-
gis, hyoidis, & faucium disseminatur
per vagum, ad latera trachæ exten-
siora recurrentes nervos vocis fecerunt
& respirationis moderatores expan-
dens, quos in anginoso hoc affectu
non leviter læsos deprehendimus

Quamquam causam alij inter quos
Aetius, in impedito pulmonum mo-
tu conjecerint, quæ vel spinalis est
medullæ, vel horum nervorum. At-
que hinc problematum plurimorum
veniet solutio quæ torserunt morbi
vovi interpretes. Quo fiat fato ut su-
bito subinde sine alia manifesta causa
extinguantur ægroti? In promptu ra-
tio quæsit, ex cerebri nuclei conditio-
ne, quæ vel leviter læsa siue ab inte-
riori incidente, siue punctura exte-
riore, animans inopinato mortis ge-
nere prostermit, quod lanionum arti-
ficium solo acus in cervicem impactu
Ab apud *Subalpinos* improvidi boves ex-
occiuntur. Ex difficilioribus nodis
hic est, quare exanthemata & colli-
um tumescentia alibi, ut sæpius *Ætius*
monuit *Cous* senex, salutaria, in
estilentia tamen *Angina* inter morti-
fera signa habeantur. Ego breuiter
duplici nomine exitialia pronuncio,
nam causæ ratione, quam signi. Huius

respectu mala, quia nobilissime officii
 næ monstrat statû, ea malignæ copiae
 materiae grauatû, ut suis terminis con-
 tineri amplius nequeat. Deterior cau-
 sa, quæ ut maturius moriendi necessi-
 tatem acceleret recurrentibus nervis
 oppletis, strangulanti tumorem suffo-
 citat, in musculis alioquin nudis in-
 noxium. Ea dubij enodatione, non
 parum *Aphoristica Hippocratis* sen-
 tentiæ mutuabimur lucis, quâ ἐν παρό-
 δῳ accendam. Bonum sit exterius ver-
 gere tumorem in *Angina* quacunque
 si materiae μεταστάσις universæ sequa-
 tur, & extra nervorum tractum sub-
 sistat. Ultima in sinibus latet difficul-
 tas, quæ rectè expensa eorum natu-
 re dispalescet. Quatuor in universum
 demonstrantur ab Anatomicis, crassæ
 scilicet membranæ veluti ventriculi, qui-
 bus tres alij *Sylviani* nuper accedunt
 à me primum in *Anatomia locupletata*
ta descripti, inferior nempe falcis &
 laterales duo. Horum omnium pres-
 sio

num arterijs est copula; ex latere al-
tero venis sociantur iugularibus, ad
quas velut canaliculi illum sangui-
nem amandant, qui in superflua cere-
bri nutritione ex arterijs venerat ad
inferiores jugularū venas, solito gyro
rediturus. Vnde si rationē, ut par est,
abducamus ex necessario horum du-
ctu, expeditam de labentis causę mor-
ficę ad partes in Angina affectas
ollumque, viam exstruemus, solu-
tionis seu Criseos gratia, quę subinde
per narium hæmorrhagiam perficitur
et continuata longissimi sinus falcis
summis naribus communione;
nonnunquam & sæpius quoque per
laterales sinus venis descendentibus
insertos abscessu critico ad colli
curtes tentatur. Quamquam frustra-
t, quoniam non rarò operam ludat. Natura
impleti cerebri & corrupti vehe-
mentiam, qua in sinibus grumescit
anguis spirituum defectu, & ad na-
corruptionis labe infectus altis

putridisque aphthis commutatur. Cuius utriusque & sinuum & nasi turpess facies in demortuorum sectione Aureus Severinus advertit.

EXERCITATIO II.

Causarum usus. Veneni calidæ siccaeque qualitates, non humidæ. Cur pueri humidioribus infestæ? Humiditatem unde acquirant? Venereæ luis in Anginosus suspicio. Venenum fungorum eiusque correctio. Fungos apud Macrum non esse ulcera ani. Fungi quid Abtentina. In cerebro nasci, abdomine auribusque. Lixivium ad vomitum. Adjuvatur Atrociani in Macrum opinio. Fungorum in exterioribus usus. Vstio Hippocratis an Arabum præferenda?

DUPLICI nomine causarum necessaria investigatio, ad intimiorem affectus notitiam

ut. C. Feliciorem eiusdem curationem,
utrumque sequitur. Vnde natus
ne Angni *Pergameni* ex causa scopus,
um præservatorium passim, alibi
ratorium appellat, primum me-
tis consilium, cuius invictam ne-
ll. nitatem quum perspexisset ocula-
imus *Seuerinus*, maximum amici-
nostræ ornamentum, eam in per-
rendis pestiferi morbi causis adhi-
felicitatem, quam à tali ingenio
is facilè promissimus: adeò in his
m se præstitit, ut quod addi vel
bendari possit, frustra quæras. Ego
de venenati contagij suspicione
certus sum, quã qui certissimus,
qua demonstranda adeo anxie su-
ant magnæ mentes. In eiusdem
tum natura hæreo, nec emergendi
s, si denegaverit manus Apollo.
tū nempe calidum humidumque sit
minarium, aut esse possit, in quo ca-
is sicciq; clariora elucent vestigia.
Sica enim aeris temperies & calida

ingratas has merces infauſtâ aurâ
vexit. Vrentis pariter & torrenti
deris, quod à cauda minaci Com
tam nuncuparunt, par in mortis
effectus, ardentium Februm æ
malignorumque bellorum ignita
ces orbem iam ferè totum, ab eo
visus fuit anno, miſerè depaſcens
terrarum ficcitas & ſterilitas, de
conquerentes audias non paucos
lę ſuę interpretes. Dehinc ingens fi
cium ariditas, à qua ſiti perpetua fi
divexantur Anginoſi, infelices
culoſi Tantalimitatores. Mox ve
norum nativa conditio, quam ex
co plerumque metimur, atque
magis quod ad lucis accedat prop
tatem, ut Libro primo & ſecundo
peris noſtri *De Animantium Luce*
ſim expoſuimus, quo etiam utum
ductore ſidereï orbes, medio lum
noxias qualitates derivaturi. Prę
rea calori ſiccoque favet natura
cœli aëriſque temperies *Ægypti*

de Angina Epidemica. 21

Italia, Sicilia, Calabria, Apulia,
et *Neapoleos, & Hispania,* quo-
rum locorum inquilina hæc pestilen-
tia censetur. Tandem non repugnat
analogia in cerebro, quæ
illis qualitatibus misto cum spiri-
tibus animalibus intercedit. Atqui
pueri sicci sunt, nec tale est cere-
brum, primum, ut evicimus, luis
spectaculum. Ingeniosum quidem,
causæ nostræ ex equo subserviens.
Fertilis quippe humidior ætas cere-
bri similis constitutio morbi au-
get magnitudinem & periculum,
nec ætati nec naturæ familiarita-
te contagium siccum assimilatur.
Veritatē cuius notum Hip-
pocratici Aphorismi oraculum con-
stat. Versa autem vice adultiores
cum progressu facti, & sicciore
temperamento confirmati, facilius
periculosam Anginam perferunt,
facilius inficiuntur, quando qui-
dam ad recipiendum humidior

ætas & cerebrum flaccidum, quæ
ad patiendum iniuriosam contra
siccitatis actionem, sint promptior
Hæc pro calidi sicciq[ue] contagii su
picione quum liberiori, ut meus
mos, hic calamo signassem, comm
dè animum subiit recordatio, com
gii controuersi duplicem esse statu
proprium unum, alterum peregr
num, vel, si Philosophorum notio
acclamantem placidè feras, unum
se, per accidens alterum: Illum in
lore siccoque naturæ suæ conveni
tiore consistere, hunc in cerebro
quiri humoris proprii & alieni per
fione, unde humidum fieri venen
quod sibi relictum siccum fuerat,
riis, quibus abundat larga segete
put, humoribus admixtis, quoc
nuere obscurius visus est in morbo
cro Divinus Hippocrates. Equi
eo invento medio non parum iama
tor, quod sine ullius offensa dul
apud me natum proprio Marte rec

rim. Atque de causa propinqua hæc
occurrerebant. Ad remotas referrem
bens, quod aliis intactum video, na-
va Venereæ luis semina vel à paren-
bus ea labe infectis, vel nutricibus
tracta, quibus deinde aëris nocivi
cedente malignitate infaustâ copu-
novum morbi genus productum,
quamquam nova ex Hydræ vulnere ca-
ta. Quò forsan Venereæ luis col-
neant signa manifestiora: Fauces
ecerate, venenum prædictis terris
miliare, cerebrumque vitiatum, sive
contagio peculiari ob levitatem as-
ndente, sive per oris suctionem
tracto. Auget suspicionem aliorum
pupulorum ab hac Angina immuni-
s, quibus calidis licet humidisque
motior hætenus prænitendus libidi-
is huius fructus. Qui quidem quo pa-
per intervalla hos illosve aggre-
tantur, nolo post *Mercatum* Hispa-
orum doctissimum efferre, ne post
Tomerum condam Iliada.

Causis externis toto genere alieni
 summo consilio aggregantur pessima
 familiarium ciborum succi, quales
 sunt herbarum quotidiani apud *Camm*
panos Siculosque usus. Brassica nēpe
 lactuca & imprimis fungi, qui *Pausan*
 niā puellam apud *Hipp.* suffocabant
 Delirium accerferunt aliās, teste *Boo*
zallo & Foresto, Carumque, *Vidio* autem
 etore. Nec veneni suspitione apud
 veteres carēt, si delectus absit. *Scribo*
nij enim *Largi* est animadversio, fur
 gis venenatis quum quis laborat, pri
 mum nauseare, nec quidquam man
 gnopere rejicere: postea stomachum
 ventrisque, & præcordiorum infin
 tos habere dolores, manare sudore
 frigidos per artus, qui & ipsi gelantur
 celerrime. Quæ noxiæ alimenti gra
 phica est descriptio. Nam tametsi me
 lioris notæ quidam reperiantur in si
 vis fungi, ijsque innoxie vescantur g
 læ addicti, fungi tamen sunt facile qu
 vitium, nisi habeant, cōtrahent. Fam

caliditas apud *Plinium* extinxerunt. Quam
periculum expertus *Borromeus* Episco-
opus teste *Cardano*, aliusque quidam
apud *Epiphanium* *Ferdinandum*. Plu-
res sane improvidi in *Italia*, dum dis-
cernere nesciunt, fato cesserunt. Mor-
tuos quoque *Lutetiae* *Parisiorum* stu-
diosos quinque adolescentes fama
pridem tulit. Hinc in corrigendis
fungis inutilibus venenatisque post
sum sollicitus fuit *Cornelius Celsus*,
suasitque ut radícula aut epota, aut cū
sale & aceto edatur. Nec minus *Scri-
bonius*, qui adiuvat ea radice, quam
Romanos edere dicit, acri vel cum sa-
le manducata, eiusve semine, si ipsa
non fuerit, ex vino poto. In quem
usum quoque rutam ex aceto tritam
commendat. *Plinius Valerianus* vul-
go dictus porri succum in cibis laudat
contra venena fungorum, & alibi si-
mapi. Quem sequitur *Æmilius Macer*
de porro:

— fungis, si manditur, obstat.

Alibi de sinapi:

*Mansum pestiferos vetat intus lædere
fungos.*

In quam rem plura de liliorum bulbo
& absinthio carmina recitavit. Du-
bium quidem hic est *Io. Atrocianus*,
fungosque hic de ulceribus in sede fū-
gis terrestribus similibus accipit. Ve-
rum non placet huius interpretatio,
quum ipse de liliorum bulbo ad eiuf-
dem *Macri* versum,

*Sic quoque fungorum vetat ille venena
nocere,*

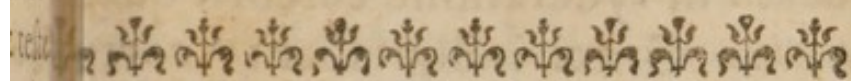
fateatur fungos eos esse, qui vrescen-
tibus sunt periculosissimi. Addo fun-
gos in sede non magis esse venenatos
quam ulcera alia, imò nonnullis esse
mitiores. De iis in ano *Celsus* lib. vi.
scripserat, qui aliis partibus quoque
infensi, non pestiferi. In cerebro
agnovit *Abensina* crassioris membra-
næ apostema, quod *fater* & *fateta*,
hoc est, fungum nuncupavit. A quo
Galenus de locis Affectis habuit, vo-

catque *μυκήταις*, aliis sunt *πλασασαὶ ἐπι-
φύσεις* molles laxiq; tumores, visi quo-
que *Cornario* in *Emblematibus* ad
Dioscoridem, & *Schenckio* in observa-
tionibus vera fungorum figura. Quo-
rum generationis rationem explicat
Ingrasias, & nos *de Fungosis Affe-
ctibus* Opere, curationemque per
vincturam tradit *Paræus*. Eiusdem
generis fungi in hydropici abdo-
mine invenit *Incurabilium* *Noso-
comij* *Neapolitani* medicus *Seueri-
nus* sæpius laudatus: Idem & in polli-
ce pedis (mirum dictu) *Siculi* cuiusdā
Antonij Brigandi ex societate Iesu
Neapoli fungum extraxit ingentem,
cuius felicissimæ curationi aliquoties
interfui. Fungum aurium tradit in
Variis Mercurialis, nosque alium sub
umbilico descripsimus. Quibus qui-
dem nulla infuit malignitas propria.
Ad Terrestres autem ut reuertamur
fungos, quum reliqua correctioni ex-
hibita minus succedebante ad vom-

tum provocasse videntur *Hippocrates* in Pausaniæ puella, & *Scribonius* exhibita lixivie cineris ex sarmentis pota, & nitrum aceto dilutum, eodemque modo æris flos & mel cum aceto. Lixivia ferè ad gypsum evomendum & ad cerussam aliis compositionibus usus fuerat, quæ in morbis frigidioribus & diuturnis *Ætio* & *Paulo Aegineta* probatur. Quo loci pro *Atrociano* mihi aliquid occurrit defendendo. Lixivium enim pictorium cum quidam *Petrus Panus de los Rejes* pro vino imprudētior hausisset, ex gula excrevit carnem modo spongiosam, modo fungæa forma, ut in *Recondito Abscessuum Opere* narratur. Verum nihil hæc ad sedem, cuius longior à gula distantia, non hac sed per propriam viam se exonerat. Ante fungorum quoque esum cautelam suadet *Celsus*, ne sumpti noceant, ut coctura emendentur. Nam si ex oleo infervuerint, sive cum sur-

culis piri omni noxa vacabunt. *Itali* aceto macerant condiuntque, ut in usus quadragesimales reponant. Omnibus ritè expensis, quid mali ad Anginam conferant pestilentem fungi assumpti, erit in propatulo. Si enim venenati non sint omnes, omnes sane ad veneni naturam levi mutatione infesti transibunt. Id tamen ad fungorum laudem addo, sine damno externis corporis partibus applicari. *Scolizius* ijs arefactis sanguinem hemorrhoidum sistit, & earum ulcus sanat. *Platerus* in Praxi fungorum corium his usibus præfert, vel fungos eos arborum, quibus arte paratis (præsertim in *Italia*) ad excipiendum ignem sili-ce uti consuevimus. Ipse Artis conditor *Hippocrates*, ut tempora antiqua repetamus, fungis hydropem ussit, ubi hepar maius evaserat. Ibidemque de Internis affectionibus, ubi lien magnus fuerit, maximèque intumuerit, capite apprehensis fungis

inurit, aut ferramentis. Quorum vicem apud *Aegyptios* filum gerit teste *Alpino*, quod non infeliciter succedere in Xiphilide, verrucis, tumoribusque schirrosis apud *Seuerinum* vidi, qui hunc operandi modum per fomitem in nostrum orbem invexit primus. Quæ autem ratio præferenda, fungi, an linum incensum, huius non est loci nec instituti. Fungos videtur elegisse *Cous*, quia humidos affectus exsiccabant. *Arabes* verò & *Seuerinus* fomitem, quia dura tubera tractant, cui *Dioscorides* oleum ad humectandum augendumque incendium, alij *Camphoram* eodem fine addunt.

EXERCITATIO III.

aturam morbi in syderatione consistere, darique cerebri sphacelum. Ubi simul Cardanus rejicitur & Serapion. Varij abscessus Cerebri. Quid apud Hippocratē σφακελίς ἐστίν. Galenus excusatus. Miranda cerebri vulnera. Aphorismi clausula expungitur. Sideratio duplex. Apertio cerebri damnata. Cur vulnera parva magnis ulceribus graviora. Angina à Caro distinguitur, non sine quadam Epilepsiae suspitione.

ABSCONDITVS more suo naturalis morbi status, qui tot apud Libitinam abscondit obdus simul & maturas mortalium animas. Expositus tamen in lucem ab Aesculapio, qui plures luci reddidit quàm praeferat orcus. Hic mirā affectionis

ideam in syderatione cerebri, quam
σφακελον Græci indigitabant, corru-
ptionem alij, pari eloquentia & inge-
nio reposuit, quod multis quanquam
prematur difficultatibus, mearum ta-
men partium duxi egregium effatum
explicare partim, partim ulteriori ful-
cro stabilire, si faverit genius, nun-
quam alias iniquior. Palmarium fide-
rati cerebri argumentum præbēt ipsa
corruptæ eius substantiæ indicia ab
Hippocrate de Morbis revelata, quo-
rum pleraque suis expressa coloribus
in Angina pestifera me interprete di-
gnoscas. Ex capite dolor vexat, qui si
spinam occupet, vel verius penetret
musculos laryngis eiusque nervos in-
tubera attollit, si penetrantis naturæ
contrariæ licet, ductu, per arterias
vel ordinato potius suetoque cursu
per venas jugulares defluat liquat
cerebri causa ad Cor, animi defectum
sudorem ex vehementiori naturæ co-
natu, & noctes ex dolore turbantes
insomnes

omnes observabis: Si ad ventriculi
tricini os delabatur bilis, aut pituita
malorū in cerebro causa, Cardialgia
excitatur, & ab acrimonia putredineq;
alterutrius erosio venis, vomitus san-
guinis: Si deniq; perfecta sit cerebri
dissolutio ex eadem vehementia, dis-
rupta sanguinis cōceptacula, arteriæ,
venę & sinus, ex naribus, qua via patet
prima, hæmorrhogiā profundēt, alibi
ulutis, hic necis augurium. Alia non
gangam signa ab eodem Oraculo pro-
fecta, quia cranij siderati sunt τρυφή-
que prorsus ab hac linea, nisi alterius
his sit suspicio, excludenda. Signa di-
a confirmant partis affectæ demon-
strationes suprā appensæ, quarum stā-
veritate sphacelismus facile appro-
bitur. Atq; hoc eo magis, quo alias
non semel visus fertur. Rarum eius
si exemplum in Anatomia nostra
occupletata memorię posterorum ex
ontano prodidimus, pueri cuiusdam
Amstelodamensis, qui paucis retrò

annis loco cerebri & spinalis medullæ
 aquam limpidissimam sectatoribus
 ostendit, ex liquata putridaque cere-
 bri compage dubio procul expres-
 sam. Vt mirari non satis valeam *Care-*
danum, summum alioquin naturæ ar-
 tificem, sideratum uspiam in sectione
 cerebrum observari, temerariè ne-
 gantem, sensu oculorum repugnante
 & ratione. Enimuerò vis siderationis,
 ut *Hippocrati Galenoque* placuit, im-
 corruptione firmatur & vitio quo-
 cunque, quod bifariam superinduc-
 tum persuasus, à manifesto nempe
 causarum primarum incurfu, & occu-
 culta venenorum labe. Ille calore &
 frigore, hæc pestilenti aura spiritibus
 & toti substantiæ inimica, conservan-
 te calore & ἰδιόσυγκροσία partis de-
 bellatâ, consternit cerebrum, resolvit
 & glaciei instar fundit, reliquaque in-
 ducit quæ νέκρωσις ad amissim redolēt
 Quam putredinis speciem mollis
 eiusdem humidaque principiorum

mixtio tanquam ex facili sequi-
tur, ut in nimio Veneris placidæ
usu experti plures, quorum immi-
utam τὴ ἐγκεφάλῳ substantiam vi-
dit in Epistolis *Horstius*. Rationem
suffulcit experientiæ fides, fallere
nescia, quæ cerebri abscessus, sphaceli
semulos, sæpe sæpius propalavit.
Quamvis huius effati veritatem eo
quasus rationis momento negaverit
serapion Arabum doctissimus, quod
extensionem pars frigidior recipere
minus videatur apta; tamen verior
Abensina, vulgo *Auicenna*, extensio-
nem cum nutritione, cerebro neces-
saria, pari passu cōposuit, & ex huius
veritate, illius necessitatē summo iu-
dicio induxit. Quod quotidiano re-
rum euentu prompti astruimus. E no-
tocomio Patavino quidam præterito
anno ex vulnere capitis accepto cura-
tus, ut quidem credebat, quum certa
salutis fiducia exiret, quadagesimo
vulnere die inopinata morte defun-

gitur. Causa exitij quum variantium opinionibus incerta esset, mox aperto cranio evidentius comparuit, ingenti viso in substantia cerebri apostemate. Similem superior huic annu- casum in Procuratore quodam florenti- tissimæ Nationis Germanicæ, quæ Pa- tavij in orbis universi supplemētum Musis gratū, & serenissimæ Reipubli- cæ Venetorum, efflorescit, protulerat. Hic ex levi capitis contusione, negle- ctis per imprudentiam remediorum præsiidiis, primò pedum brachiorum- que Paralyfi, mox maturo inde fate- cessit. In elevati verò cerebri systema- te nullum alicuius momenti vitium præter Abscessum in opposito latere enatum, comparuit. In eandem rem- conspirat & *Dodonæi* observatio *Le- thargici* à se dissecti, cui in anteriore cerebri parte abscessus repertus, & pus interiori cranij ossis parti adhæ- rescens. Nec absimilis soporosus ab- ter *Schenckio* memoratus, apostemate

stanteæ magnitudinis, aqua repleto
lucilaginosa, prope nervos opticos
in media sinistri cerebri parte, nobili-
tutus. Sed omnium admirationem su-
perat *Lutetiana* quædam puella, in
ævo *Delphino*, annorum 12. cui cura-
tis variolis, tātus capitis dolor diutur-
pūque supervenit, ut tribus mensi-
bus nec dormire quiverit nec requies-
cere, nullas dolore inducias conce-
dente. Tandem quum tabida obii-
isset, statim aperto cranio deprehen-
derunt præsentēs Medici totam ce-
rebelli substantiam, qua ad dextrum
pergit, à reliquo corpore seiunctam,
in graque involutam tunica vermem
vum intra se condere, eiusdem pene
holis, qua reliqua cerebelli portio, &
ratio horarum duarum superstitem.
huius abscessus anomali oculatus
huius est testis *Guido Patinus*, Medicus
marisensis, ingenio & eruditione in-
q̃r primos conspicuus.

Quid autem longius abscessus ad

has partes advocavi? Propius institu-
to favet Hippocrates, Aphoristica di-
cendi brevitate cerebrum σφακελίζε-
σαι certa dierum normâ sanciens.
De cuius tamen interpretatione con-
tentionis funem ducunt Eruditi.
Galenus de sphaceli principio expo-
suit, co ductus argumento, quod à per-
fecto nullus regressus. Applauserunt
tanto Viro Thriuerius, Marinellus,
Hollerius, Mercurialis, alique com-
mentatores magni nominis & erudi-
tionis, qui imperfectum putredinis
gradum cerebro condonarunt. Verùm
contrarios se præbuerunt Brasauolus
Cardanus & Plantius, feruidè non si-
deratum cerebrum, sed concussum à
quacunque sive externa sive interna
causa propugnantes. σφακελίζεσαι enim
pro ἀποπληθεσαι, non rarò simili si-
gnificationis flexu permutari, à σφαί-
ταιν sine dubio, quod iugulare ex re-
pentino ictu vel casu, notat, unde A-
poplecticum cerebri affectum per si-

rationem illam ingeniosè commentus est *Antonius Stella*, Neapolitani gymnasij sydus. Quo pertinent laudata *Cardano Shencckioque* percussorum exempla, sine cerebri interioris offensâ à solo concussu exitio. Quippe violentiori motu turbati spiritus & constricti, nisi mora tridui se locumque redierint, de Apoplexia conclamatum, ut tacitè expressis. *Cous* senex putatur. Sanè quamquam sua hæc stent probabilitate, non tamen in totum *Galen*i mentem repudiare, ut cerebri incipiens sit inflammatio, quæ ad naturam suam redeat, pure confecto, domita causa, ut viribus à tertio die superioribus, quod ei in singulis humani domicilij articulis usu venit. Quin imò si mei arbitrij essem, non tam principium fore, quam putredinis perfectum in *Hippocratis* Sphacelo gradum inducerem. Hic enim, non imperfectus, breuem mortem accelerat, si quidem

visæ apud *Hildanum*, *Carpum* & non
 quoque cerebri non exiles portiones
 vulneratis excise sine vitæ noxa, non
 putredinis particularis, fidem meren-
 tur. Ad hæc siderationis illa species,
 quam lethalem inficiatur *Hippoc.* in
 Morbis, cū carne ossis capitis, & cuti-
 vicinæ & subiecto cerebro aliquā cor-
 ruptionis labem impressit. Quo loco
 cōmodè istius meminero, de quo, nu-
 per sūmo Artis detrimēto mortalibus
 ereptus *Io. Dominicus Sala*, dux olim
 in Praxi noster, Patavii referebat, in
 ipsa cerebri substantia gladioli impa-
 cti frustulum perpetuò, reliquo cura-
 to vulnere, sine detrimento hæsisse
 aut actionum incommodo, nisi quod
 Comitiali morbo comite vitam tran-
 segerit. In quo profecto à sideratione
 minuta immune cerebrū extitit nun-
 quam. Sola nos urget adiecta Apho-
 rismo clausula, reditum à sphacelo
 post tertiam lucem non obscurè spon-
 dens. Quam equidē, *Martiani*, *Hip-*

Democriti genii, sequutus ductum, trās-
verso hinc stylo perfoderem, partim
quod eius conclusionis non memine-
rit in opere de *Morbis*, partim quod
inter ea numerari possit, quæ à curiosis
seclatoribus huic præsertim sectioni
afficta leguntur, quam querelam ipse
voluribus hinc inde *Galenus* instituit,
ac iteque approbarunt *Senensis Hugo*,
& *Thaddæus Florentinus*, dum munere
explicationis fideliter functi, Particu-
lam septimam data, ut videtur, indu-
tria transvolarunt. Quidquid autem
sit, horum Syderationem Anginosam
in duplici pono differentia. Vel enim
totius est cerebri, æquali tractu per
universum eius orbem, cerebrum pa-
riter & medullam, diffusa; vel flacci-
dioris partis substantiam insidens.
Huius rursus vel principium expen-
do, vel complementum, & utriusque
vel æqualem vel inæqualem ductum,
ex quibus futuros rerum euentus cer-
tiori augurio divinabimus. Sydera-

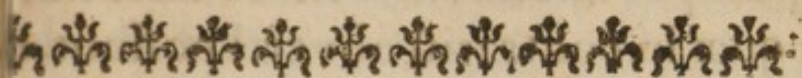
tio namque totius si ad medullam pervenerit, nulla salutis spes micabit, subitaneo invadente exitio. Cuius ex *Galeno* ratio in *Commento*, quia affectus sit gravissimus, & pars principalis, nobis intellecta, qui solam medullam, non cerebrum, nec cerebellum, partibus principibus accensimus, à cuius quoque nobilitate Accidentium gravitatem pensamus. Minus à reliqua cerebri substantia periculi, tum maximè ubi & inequalis sit, exclusis vasis membranisque, & inter initia putredo versetur. Non tamen ut ideò cerebri laudem apertionem, quam proposuit in sphacelo *Hippocrates* in *Coacis*, & post eum *Hollerius*. Quia in perfecto sphacelo frustranea, in incipiente periculosa, ipsoque malo acerbior. Cæterum hoc agmine ita ordinato, facile erit dubitantium difficultatibus occurrere. Principio durum nō abs re videbitur, cerebri in Angina corruptionem nullas febres

phrenitidesve sequi, quum ex levi
cucunque cranii vulnere tot insur-
rant symptomatum monstra, & cita
mors. Dubij difficilis varias adapta-
to responsiones, quas pro cuiusque
salato quivis seligat. Scilicet novum
in morbo so statu non est, exigua vul-
nera plus partibus principib⁹ nocere,
quã abscessus & ulcera magna, simul
et ætate & more, quemadmodum sin-
gula percurrenti patet. Pulmo vulne-
rum impatientissimus vomicas, tabi-
dorumque ulcera in multos annos
proferret, propriamque substantiæ cor-
ruptionem tanquam in sinu anguem
circumfert. Nobilissimum cordis vis-
cus abscessus patitur in auricula, & in
utroq; sinu, tumores ibidem ex vario
materiæ contextu ortos, calcu-
los, vermiculos, pituitam, pinguedi-
nem, ulcera, magno subinde tempo-
rum spiramento, quod vix aciculæ
puncturam in sinistro admitteret. Pa-
ri pacto vulnera siue jecoris, siue ve-

dicæ, siue intestini tenuis, siue deniq; transuersi septi, pro lethalibus ablegat *Cous* Iudex, in quibus maiori vehementia tumores, ulceraque, abscessus & steatomata, lumbricos & quodvis infecti genus patientissime distinguas: Quorum singula partim ex autorum diligenti lectione, plurima ex propria experientia, alibi fusius enarranda, nou dubia fide mutuor. Diuersitatis autem ratio, si de cerebri constitutione loquamur, ex qua reliquorum fiat iudicium, ex tardiori ulcerum tuberumque generatione & illabente aëre, mea quidem coniectura, emergit. Successivo quippe congestionis momento cerebrum, in sensu pigrius, putredinis noxam velut consuetudine familiarem sine subitanea totius immutatione amplectitur, donec virus totum compleverit orbem, singulari præsertim cranij membranarumque obvallatu ab aëre tutum externo, adeò in vulneribus capi-

his fugiendo, ut si exactam qualitatum
symmetriam excedat, certum & ma-
iorem ægro fatum acceleret. Addo
solutioni prædictæ peculiarem vene-
qui proprietatem, quæ in pestifera An-
gina nativam cerebri temperiem ad
cephaceli contrarium habitum sine in-
flammatione, primorum elemento-
rum sobole, apta est flectere, non alia
cane ratione, quam cordis naturam si-
ne febre non rarò pestilentie lues in-
tingit. Opponent & similitudinem,
vel, si Philosopho esse licet, identi-
tatem morbi huius cum Caro, so-
moroso affectu, alijsque, quibus spha-
helus cerebri communis videtur; Ve-
num enim verò & affectus sede, quæ
ais particulæ tantum cerebri, illi sæ-
pius quoque oblongata medulla; &
affectrice causa separantur. Illi aura
quædam maligna, his ex commu-
nium humorum aliquis nascendi de-
mere occasionem. Atque ex læsa me-
dulla, quo fato neque Apoplexie ne-

que Epilepsię Anginoso morbo inni-
ducuntur? De utrisque sanè iamdu-
dum fuit suspicio, nec dubitarem eve-
nire utrumque, si per veneni vim diu-
tius anchoram iacerent Charonteas
cymbę. Imprimis augetur de Comi-
tiali affectu coniectura, ex natura et
tum teneriore, spumâ circa os mori-
turis, & diserto *Aetij* testimonio, qui
infantes hac aura circâ collum affla-
tos plurimos in ulcerum repurgatio-
ne convulsionem passos asseveravit.
Id quod neutiquam de vehementiori
convulsionis specie aut Epilepsię, sec-
levioris saltus aliquo aut contractio-
nis gestu efficto, qualē in pueris aliā-
vidimus, libentius interpretater, quia
pestiferæ suffocationis hæc est indo-
les, ut sine vulgatis symptomatis me-
dullę nobilis exitium metiatur.

EXERCITATIO IV.

*Vomitus à difficultatibus vindicatur.
Remedium magnum esse contra Ga-
lenum. Quomodo collum expurget,
cerebrumque, qua via thoracem.
Pueris conferre. Discrimen Veratri
apud antiquos. Non nocere capiti,
quo loco Celsus explicatur. An per
partem affectam tuta purgatio. Ea
per inferiora improbatur. Tutum esse
in inflammationibus Vomitum, non
repugnante dolore. Sputa sanguinea
non esse periculosa omnia, superque
his nova Aphorismorum conciliatio,
Et alia pro Vomitu argumenta.*

IN Angina suffocativa primas
vomitui partes assignat erudi-
tus noster *Seuerinus*. De cuius
consilij veritate, vt verū fatear, impēse

semper dubitavi. Omnia discussurum
quæ in contrariū obverti possunt, ee
periar fauentis genij ductum, an calli
mum dubium in *Seuerinianam* oppo
nionem flexurus fortasse sit : adhuc
enim dubius hæreo, varia argumentor
rum serie permotus, quæ ex Indicantibus
tibus, ut vocant, Permittentibus &
Prohibentibus in Anginæ pestifera
scenam prodibunt. Initio quidem ad
Angina pestifera non indicari vomitu
tum, dispar utriusque ratio ostendit
Illa enim morborum, qui corpus mi
serum vexant, acerbissima & maxima
cēsetur, siue motum spectes, siue motu
rem, siue partem affectam intuearis
siue symptomata parem affectionem
comitantia. Vnde remedia postulanda
virtute non inferiora, si quidem ex
Lesbia medentium norma, magnam
morbis remedia magna applicentur,
quorum vicem vomitus non supplet
nusquam inter magna auxilia ab Ar
tis nostræ conditoribus repositus. E
enim

confirmatum nominis prerogativa gaudent
mentum Venę incisio, & per alvum
angurgatio. Neque peccantis humoris
ætas vomitum indicare potis est. Ora-
culum est magni Præceptoris nostri,
morbos, ea parte qua proximi sunt,
inducendos, & qua parte singulis patet
vomitum propior, illac extrahēdos. No-
stræ autem affectionis noxā, non ven-
triculi ambitus cōplectitur, sive causā
ventrali consideres, sive malū ipsum, sed
a cerebro, hoc partibus collum cō-
ponentibus insidet, quas sedes per
vomitum proximū expurgari quis di-
verit? Verum ex permittentibus in-
veniamusne vomitus utilitatem, iam
inquiremus. Primarium permittens,
robustior corporis constitutio, sive
quoad vires, sive quoad confirmatio-
nem, mox sufficiens ætas, tempera-
mentum aptum, & tandem consuetu-
dine acquisita vomendi facilitas. Hæc
in morbo Anginoso puerorum defi-
ciunt omnia, qui corporis naturalem

imbecillitatem minus resistere poterit
 tem, ætatem puerilem & ignotam
 consuetudinis, intercipit, imò hu-
 mida carne præditam, de qua cautio-
 ne *Hippocratis* extat effatum in *Ver-*
ratri, vomitorij nempe remedij, usu
 vitandos maximè humida carne præ-
 ditos, & subsiccis, & balbos, & blêfos
 De prohibente ætate *Actius* & *Plin-*
nus cum senectute puerilem con-
 jungunt, ad veratri vsum ineptam
 Quod ideò amplectimur libentius
 quia & vires in his qui peste hac corripi-
 piuntur, natura partim, partim morbo
 debiliores, quam conditionem ætatis
 ti puerili prohibentem addi voluit in
 Emeticis *Petrus Castellus*. Prohiben-
 tium vomitum in Angina nostra nun-
 merum augent imbecillius puerorum
 caput, colli vitium, & thorax affectus
 De capite *Celsus* pronunciat. Quibus
 caput infirmum est, maximè alienum
 Vomitus est. Et suadet ratio, vehem-
 mentiori stomachi motu elevari ad

caput per se imbelles vapores, turbari spiritus, & concuti membranas magno ægri capitis damno. Quanquam *Celsus* Vir eruditus Emeticorum fautor, de capite, non morbo, sed natura imbecilli, laxo & raro interpretetur, nostri instituti tamen iuvat conatum, puerorum naturali cerebri flacciditas ex mala conformatione, & seminarij parentum veneni, & aëris pestiferi influxu ducta; quibus ad fiderationē pervenisse supra demonstratū quum sit, maiorem sane capitis imbecillitatē nec vidimus nec concipimus. Vomitus quoque in gulę apparatus morboſo damnāt certatim omnes, antiqui pariter & noviti. Rotundo sermone insinuat Arabum Princeps *Abensina* noxium vomitus iis, qui pectus strictum habent & malè anhelant, collum gracile apostematibus, quæ in ipsorum gulis nascuntur, peraptū. Profecto si nuda colli ad apostemata dispositio purgationem per su-

perna inhihet, quanto vehementius
presens iam gulæ abscessus? De quo
clarius *Galenus* commentatur de Hu-
moribus, cavendum monens, si quem
in gurgulione aut faucibus, aut cerui-
ce, morbus excercere consueverit.
Quorum autoritates invicta firmabo
ratione. Vomitus quippe in abscessu
colli Anginoso materiam ex ventri-
culo noxiam revocat ad affectam in-
signiter partem, conatuque vehe-
menti eandem irritat, & si dicere li-
ceat, contra omnem medendi regu-
lam, quæ per partem affectam expur-
gari humores concedit nusquam, cu-
ratione defungitur. Simile de affecto
thorace, contentisque in eo partibus
iudicium, quæ non alibi magis quam
in suffocatorio hoc puerorum affectu
à vomitu dilacerantur, ubi & respira-
tionis adest difficultas, cordis defe-
ctus, & suffocationis periculum. De
hoc Sybillæ folium *Paulus Ægyneta*
recitavit, ubi vomitus commoda ad

examen vocans, adversari refert iis,
qui suffocationibus sunt opportuni.
Reliquorum veritatem testimonio
summi Medicinæ restauratoris *Per-*
gamini tueor, qui libro de Humorib⁹,
in purgationibus per superiora tusses
quædam observari, asthmata, interna ul-
cera, ac pulmonis tabe, iocinoris pa-
riter colliquatione, & sanguinis spu-
mum. Quocum sentit & *Aetius*, fide-
liter de vomitibus monens, sanguinis
reiectioni contrarios esse, strangula-
tibus uteri, naturis nauseabundis, ani-
mi deliquiis, his qui à suffocatione
assidue vexantur, & qui ex qualibet
occasione caput doct. Horum autem
symptomatum ferè omnium *συμφορμικόν*
in Pædanchone oculata fide
advertamus, miraculo sanè non caret,
vomitum perniciosum in salutis voca-
re auxilium. Ut silentio præteream re-
pulsionis & evacuationis commo-
dum, per inferiora tentandum, con-
traria videlicet ad partem laboran-

tem via, per vim qua si revocari, nolente & natura & ventriculi structura, in primo præsertim vitæ limine inglutitioni destinata, non contrariæ regurgitationis officio, à quo & animantia cetera & stomachi rotundiora fibrarum oscula, post gustum, velut sine naturæ adepto, concidentia, abhorrent. Et hæc quidem contra vomitus usum animo concepi. Quibus an aliquid ex veritatis fōte reponi queat, porrò videbimus. Non latet mihi difficile saxum volvi, sed obfirmandus animus seria naturæ cogitatione, ut ad utramque cōtrouersię partem promptum se exhibeat & indifferentem, qualem subinde amicorū gratia Sceptici induimus. Ad primum quod de minori Vomitoriorum, quam requirat morbus magnus, efficaciam; non uno parati sumus modo respōdere. Enimverò Vomitus replicabimus in fortiori medicamentorum censu haberi quam purgantia, unde valentibus tan-

nam helleborum propinat *Hippocras*, purgationem per inferiora debilibus. Quodque inter magna remedia à *Galeno* exulet, duplici factum error de causa, seu quia propositi memor duo summa genera remediorum constituens diversorum eradicatorum sanguinis nempe & humorum aliorum, ab hac purgationis nomenclatura etiam Emetica comprehenderit: sive quod minori loco remedij hoc genus constitimaverit, quo sanè titulo malè abstruditis *Hippocraticæ* antiquitatis selectoribus audit *Pergamenus*. Quod si id nolis responsi, debiliore morbo commotionem nullo meo damno assumam, sed optimo medentium instituto, morbi non satis cogniti exordio debiliora tentantium: Ita viam monstrante *Coosene libro de Locis*. Quin et sententia scholæ communis, præparationis munus aggreditur, dum ad maiora illa præsidia aditum sternat se. *Superiorem*. Verum ex rei veritate, quo;

cunque remedij gradu Vomitus habereas, præmissa Venæ apertione, magno utique auxilio, reiectionem per os præcipit ingeniosus *Seuerinus*. Maior ex situ humorum urget nodus, quam quum in Pædanchone non sit in ventriculi cavo quærendus, sed thorace collo intermedio & capite, frustra vomitum sine utilitatis sensu molestum excitabimus. Hunc ut solvamus, distinguenda semel vomitus indicatio primaria, ab illa quæ secundaria dicitur, seu per accidens, deinde inter causam præeuntem & coniunctam, morbum inter symptomata & morbum accurata hic separatione utendum. Primario quidem vomitus indicat præsentem in ventriculo materies, secundario verò vicinarum partium plenitudinem, siue ob communem reliquarum partium cum ventriculo consensum mediantibus membranis, vasis & vicinitatis iure, siue necessaria sequelæ ratione per revulsionem humorum,

antecedentis causæ, forsan & foven-
tis evacuationem; sive denique per
vicinarum compressum, qui partim
remotis ordine recto communicatur,
partim quiescentem singularum vim
ad expellendum suscitatur. Et quamvis
morbum pressius non tangat in cere-
bro fixum, sat tamen fuerit, si causam
viventem detrahat, leniat sympto-
mata, quæ ob iustum suffocationis
periculum, universam ferè ad se ope-
ram trahunt, & morbi pravam sobo-
ri in collo manifestâ vel exterat vel
diminuat. Quo id autem fiat modo,
post pauca edisseram. Iam ad singula
progredior. Vomitus dixi scopo
principali ex ventriculo latentem im-
pactamque arctius morbi Puerorum
Anginosi causam expiare, quæ fomi-
tis instar perpetuo nova mali incre-
menta capiti, collo, & thoraci sugge-
rit, sive bilis fervidioris sit substantia
in æruginis iam vel porri malignita-
tem transmutata, sive pituita candi-

dior, quam avida puerorum ingluvies
quotidiè generat, sive sporadici vene-
ni emulæ putredines superiora partiũ
affectarum loca foventes. Servit insu-
per expurgandæ vicinæ medijs ventris
regioni, in quam per arteriam aspe-
ram ex faucium voragine destillavit
labes, suscitata respirationis difficul-
tate, & in superioribus quoque extre-
mo suffocationis periculo. Quippe
excitatus à vicino ventriculi, septi
medijs, & muscutorum motu pulmo,
constringitur simul & dictum factum
exprimit, quidquid in eo purulenti
collectum hæret. Cui motui subsidia-
ria pharmaci vomitorij opera acce-
dens, selecta illa trahendi qualitate
peccantis puris particulam ad stoma-
chum vocat, vel recta per sputum se-
cernit. Non alia equidem ratione, quã
in tuberculo pulmonis cum vomitu
pharmaci vi concitato, pus sequutum
in libro de Morbis *Hippocrates* pro-
didit. Non id per sputum solum, ut ar-

guttur, sed immediato ad ventricu-
lum ductu per phrenicas arterias ex
phragmate productas, vel cœlia-
venis ventriculi per anastomosis
missas, vel aliâ quacunque via
mota, quam indiga subinde natura
se modo facit, modò factam inve-
nit. Expeditiori modo gulæ partes in
edanchone vomitu inaniuntur, ab
emetico videlicet pharmaco transe-
nte, partim resolvente compactam
tonsis pestem, partim inflamma-
tionem temperante, partim quoque
concussione partium communi spon-
taneam adiuvante excretionem. Pa-
ram si non maiorem ex vomitu utili-
tatem experitur Caput in abscessu
aerorum suffocatorio primario ten-
tatum, primo materiæ fouentis revul-
sione, qua ex stomacho retracta, spō-
ne sua tanquam iure successionis ad in-
teriora prolapso veneno, succedit ca-
pititis expurgatio, quod technica quo-
que medicaminum attractione perfici-

citur, eo planè modo quo per massas
 catoria & nasaria fluentem humorem
 elicimus. In quo rerum conatu co-
 turbatur cerebrum, propriasque par-
 tes constrictum vehementius ag-
 & ad ventriculi membranarum con-
 tractum se componit, continuata par-
 tium inter utrumque compage. quæ
 ad alterius motum movetur, & ad
 constrictionem pariter retrahitur.
 Quod superioris purgationis benefi-
 cium non capiti per aliarum partium
 consensum solum, sed & idonea
 facto salutari eventu præbetur, v-
 sexcentis in locis profitentur antequam
 gnatus noster *Hippocrates*, eumque
 vno ore sequuti omnes, qui Divinam
 Arti nomen suum inferuerunt. Cæterum
 ra permittentium dubia ad indicationem
 nem Virium spectant, temperamentum
 nempe, ætatis, consuetudinis, quæ
 quid agendum non prohibent, sed
 mensuram singulorum, quam quan-
 titatem nuncupat *Galenus*, definiunt.

in puerorum morbis, debiliū aut
fuetorum, non sit adeò fugiendus
mitus, quam huius, in debita ætati
quecūque mensura, excedens usus,
adadu minori temperandus & quan-
titate. Quo digitum intendēs, oracu-
lū *Cum* in Morbis, ad aphtham pul-
ge, tionis curandā, si potens sit ægrotus,
& veratrum per se; sin minus, potionis
radium exhibendum, sapientissimè
accipiebat. Quem indicantis vom-
is specificum gradum in electio-
materiæ medicinalis quoque ad
um ætatis puerilis & temperamen-
variari abs re non erit: Vnde nos
non promiscua electione Pædancho-
Divin vomitu seu Veratro, cuius iam
ignoratam præparandirationē ob-
levit ferè usus, seu alijs vehemen-
oribus curemus, sed benignissima
perzoartici præparatione, quam in
nnem formā mutatam pueris An-
onosis innumeris innoxie exhibuit
uerinus, verus Parthenopes Ma-

chaon, & ipsi filiolo *Hyacintho*, quæ
 dulcedo auxilij adeò cepit, ut singulis
 ferè mensibus à Parente summo, pocu-
 libus non fictis, perpetuum vini ei
 fucati haustum viderim extorsisse,
 tamen cautione, ut ætatis puerilis in-
 tuitu poculum exigua dosi dilueret.
 Eam medicaminum selectionem ar-
 quis fuisse usitatam in virium infir-
 mitate, non inani coniectura asse-
 quor, debilibusque Veratrum nigro
 fortioribus album præparasse. Quod
 distinctione vis adversantium nobis
 auctoritatum evitatur, quarum a-
 quæ à pueris vomitum prohibebant
 admittebant aliquæ, nigro videlicet
 Elleboro, quem albo præferunt,
 temperamenti mediocritatem, |
sues, Matthiolus, & Codronchius. Quod
 opinio nostra ex textu *Hippocratis*
 in Acutorum victu nata, qui valen-
 elleboro albo revellendos signa-
 oratione notavit. Notandum autem
 ad uberiores argumenti solutione:

virium ætatisque robur, nunquam
tadeò in Pedanchones principio disje-
ctum, nisi fatale portendat exitium,
nulli remedio tētandū, ut lenia Eme-
ticorum repudiet medicamenta: nam
in vigore morbi libentius iis abstine-
mus. Consuetudo prorsus ἀπὸ ποσὶ λόγους
quia eam tractamus ætatē, quæ cum
aliis consuetudinis huius initium sine
discrimine capiet, facili scilicet ven-
triculo & laxo, humorū copia, victus
ratione humidiorē, & reliquis ad se-
quendū artis Medicæ ductū quā prò-
ptissimis. Nec magnopere prohiben-
tia stringunt, quanquam & capite la-
borēt Anginosi pueri, collo, & thora-
ce. Repleatur sanè caput excitato vo-
mitu. Ea facilitate evanescent subita-
nei illi vapores, qua generati fuerunt,
& cessante convulsivo vomitus motu,
quo elevati spirituum in morem ex
stomacho prodierunt) sive per na-
rium declivia, sive insensilem discus-
sum, sive condensati à cerebri frigore

ditate per palati infundibulum seces-
serint. Quo minus autem mala capi-
tis dispositio vaporibus excitatorum
in vomitu humorum affligatur, obdu-
cendam capiti fasciam ex linteo ar-
etam, præmonuerūt Auctores nostri.
Quod si infirmius sit, quam ut, vomitu
resistat, Emeticorū fortium usum
minori genere, quoad ferre possit, per-
mutandum censeo, de qua Emetico-
rum vehementia, non temperaturam
parti debita, explicandus omnino *Cel-
sus*, ubi vomitum infirmo capiti alie-
num stabilivit, quum alibi ipse cum
tota antiquorum schola vomitum
probet in ulceribus capitis, insania,
Melancholia, Apoplexia, Herculeo
morbo, Hemicranea, Cephalæa, Pa-
ralysi, & reliquis affectionibus penè
omnibus, quæ caput imbecille vexant.
Sin eo pervenerit Anginosi puero-
rum capitis status, ut sidera imitetur,
deposito vomitus consilio concla-
mandum. Gravius contrariæ senten-

de Angina Epidemica. 65

tiæ pondus suggerit pars gulæ offensa
inflammatione & tumore, per quam
novum materię fomité ducit evomi-
tio. Sed perit apud nos huius argumēti
vis. Enimverò per partem affectam,
evacuationis ergo peccantem causam
ducere, inauditum *Asclepiadæis* non
est, qui intestinorum ulcera seu Dy-
senteriam per alvum curant, men-
struorum quodvis vitium per os uteri,
per urinæ ductus eorundem ægritu-
dines deducunt. *Celsus* in re simili, ad
linguæ scilicet resolutionem, vom-
itum laudavit, & ad Spasmodum Cyni-
cum *Ætius* egrè spirantibus, *Ægineta*
asperæ arteriæ morbis. Vnde maiori
securitatis fiducia Anginam per vo-
mitum tentamus à latere tantum affe-
ctas tonsillas lambentem, & in transi-
tu materiã tuberosam simul & dam-
num inflammationis solvẽtem, quod
per partem læsam fiat commodius,
cito transitu totum opus absolvunt
emetica. Damnum verò, si quod est,

maioris beneficij commodum compensat, quemadmodum in re parum dissimili ad Methodum inculcavit *Galenus*. Purgationes per alvi extrema tentari hoc casu neque debēt, neque possunt. Non debent, ob malignæ naturæ suæ necessariam copulam, quæ oleum igni addet; neque possunt, ob tardio rem motum, quem pestilens Angina, nullius moræ patiens, non expectat. Naturam contrariam frustra inculpamus, quæ omnem æquo animo excretionem didicit perferre, ambiguis ad id negotij fibris non expellendo, sed firmando ventriculo dicatis. Claudī quidem ventriculi ostiū ultro dederim, sed coctionis tantum spiramento, quo vomitum noxium planè damnamus ex *Galenī* de Phlebotome contra Erasistrati sectatores disputatione. Obvertent nobis fortasse inflammationis augendæ periculū. Sed eos ad Hippocratem, Galenum, *Abensinā, Aurelianum, Aetium, Tractatū*

lianum, aliosque numero plures remittam, ut novum id in Insania, Melancholia, Phrenitideque non fuisse discant. *Plinius* medentium amicus, tussi veteri, inflammationibus, torminibus, suadebat album helleborum. Præterea molestus initio sit vomitus, aut sit, paractō eo cessabit inflammatio, & ad pristinum redibit statum, nimō meliorē, materiā inflammationis absumptā. Si dolorem metues, nimis peregrinum te in veterum ostendes institutis. *Hippocrates* enim ad ipsum capitis dolorem commendabat vomitum, cui accesserunt *Abensina*, *Gentilis*, & *Ægineta*. Hemicranæ quoque elleborum præpararunt infiniti. Comprobavitque suo experimento in Phœnicis morbo *Cous* nominatus, & in gummatibus venereis *Floravan-*
tius. Nec impedierunt aliarum partium dolores. In Hydrope exliene *Hippocrates* ipse veratrum initio exhibuit de Int. affectionibus, in quo

Hydrope acutos dixit excitari dolores. Vbi veratrum pro albo accipiendum, authore *Galeno*, alijsque, quia nudum ponitur sine ulla speciei determinatione. Quod si *Hippocratis* oraculo monitus sanguinem supra efferri nimis credas periculosum, scias de puro esse loquutum Aphorismum. Imò si plura velis, dicam in *Coacis* Prænotationibus à veratro rubicunda vomere, spumosa, pauca, profuisse. Et in tertia Pleuritidis specie apud *Hipp.* de Morbis, innoxie sanguis exspuitur, quando à ruptura prodit, præfertim si sufficiens fuerit. Vidit enim *Piso*, quendam à copioso sanguinis fluxu persanatum. Quod ipse *Cous* alibi fatetur, sanguineum vomitum salutarem esse, si sine febre accidat. Vnde, quod eum damnet, qui cum febre est, alia ratio, si accuratè mentem inspicias: *emphysis* enim est, quam ubique malam scimus, ubi febris vomitui supervenit. Quo sensu prior

apud eundem Pleureseos species pe-
culiosa fertur, si rupta interius ve-
bra, dum sanguinem expuit, Pleuriti-
e corripiatur. *ἐμπύρεως* autem hic
cabendam rationem sectio indicat
ordine septima, quæ tota de superve-
nientibus, si paucos exemeris Apho-
rismos, unde tristem ubique clausu-
rum circumfert & omniuolum even-
it. In antiquis sanè MSis. *ἀπὸ τῶν ἐμπύρε-
ων* liber inscribitur, à quibus in
commentariis suis non discedit Gale-
us. Quare si inter se diversos lib. 4.
7. Aphorismos commiseris, vomitum
sanguineum minime improba-
bis. Quibus omnibus pro re nata in-
terramque sententiam ventilatis, &
difficultatem agnoscas, & *Seuerini* in-
victum divino instinctu omnes supe-
ras, quod ut ulterius admireris, fa-
milia vomitui *Pædanchones* momē-
ntum strictim pertexam. Agmen ducat
Hippocratis autoritas, qui dolores
ora septum vomitu sedavit, & cla-

ræ auctorum reliquorum voces, Celsus
 nempe & Aetij, quorum ille ad lin-
 guæ resolutionem, & spasmum Cyni-
 cum, hic ægrè spirantibus, ut & Angi-
 nis occultis manifestisque emetica
 probavit. Nec utique ratio defuit, si
 æqua mecum lance rem expendas.
 Quippe excitat⁹ motu vomitorio lin-
 guæ calor resolutionis damnum fa-
 cile refarcit, & vibrato flexu spasmum
 reducit. Ab arctiori autem ma-
 teriæ infarctū excitata respirandi diffi-
 cultas, eadem compressione resolvit-
 tur. Quorum pressis inhærentes vesti-
 giis spagirici quidam, præsertim Har-
 mannus & Faber uterque in Arte ex-
 ercitatus, nullum pro Angina præ-
 sentius remedii genus, quam per sup-
 riora reiectionem, experientia pro-
 barunt multiplici. A qua sanè Angina
 simplici, ad pestiferam vi majoris au-
 gumentivalet demonstratio, quæ
 αὐτοφυὲς urbis non ita pridem infectæ
 terror Charontis, & solatium vium

rum *Seuerinus* sepicule expertus est.
Idque præmeditato medendi conatu,
quem ulterius invicto argumento-
rum apparatu laudabo. Nam magnis
omnibus paria debentur subsidia, &
acutis pestiferisque passionibus, quæ
cum mora certum trahunt exitium,
eadem celeritate, & salutifera natura
auxilijs, quam fieri potest citissimis,
procurendum. Quos perfectionis nu-
meros solus implet vomitus, non qui-
vis, sed quem ex Bezoartico pulvere
invenit perspicax *Seuerinus*, sive ipsū
expendas subsidium, sive subsidij
materiam. Remedium ipsum cito
transitu & vehementiori, partim abs-
cessum gulæ suffocatorium resolvit,
partim resolutum evacuat, partim ne
in principio congeratur accuratius,
prohibet. At remedij materia quid
non confert? Malignitati pestiferæ
contrariatur, & summo opis experi-
mento malignis se febribus applicat,
inflammationem gulæ sedat vel extin-

guit, contra, quam operantur alia sive :
Lorum *Scribonij* sive Veratrum, sive :
denique Nicotiana herba. Imò, quod :
mireris magis, sitim urgentissimam :
præsentaneo iuvamento delet, ut de :
quodam felicissimè Neapoli à se cura- :
to mihi testatus est *Seuerinus*. Hæ sa- :
lutaris poculi sunt dotes, hi effectus :
singulari quasi proprietate Anginæ :
pestiferæ insidiantes. Hæc præter, du- :
plicem fructum ex totidem vomitorii :
regressib⁹ imaginor, & impressam ab :
eo in affecta parte virtutem, eo disce- :
dente adhuc superstitem. Tandem, :
ut probare probatissima finiam, eo :
magis in Angina eligendus vomitus, :
quod subinde naturæ ductu fiat, hanc :
viam in Pædanchone monstrantis. :
Ut taceant iam suspensiones vomitui, :
tanquam contrario naturæ, adversan- :
tes, quem adeò; quidam naturalem :
habent, ut non alia via excrementa :
naturæ deponant. Id in utroque ani- :
mantium genere observes, Homine :

brutisq[ue]. Præteritis retrò annis per
Italiam cæteram & *Patavij* me præ-
mente oberrabat Vir quidã consistētis
tatis, & benè habito corpore, cui *An-*
te nomen ob fœminæ primam faciē
ditum fuerat. Huic quum à primis
incunabulorum annis clausus esset &
anus & urinæ meatus, naturæ qua-
am facilitate duriora coctionis pri-
excrementa statis periodis per os
quotidie regurgitabat, aquosum verò
secundæ coctionis serum per fungum
uendam spongiosum sub umbilico
endulum exstillabat, quam histo-
iam alibi in *Opere de Fungosis Mor-*
is clarius perteximus. Viperis ea-
em excernendi per os superflua na-
est conditio, quia in inferioribus
atentem exitum genus denegavit.
Nam quotidiana de canibus, hosque
imitaturis hominibus vulgata & do-
nestica in præsentiarum transmittō,
d finem properans, & totius dispu-
ationis terminum, duplici omninò

distinctione signandum. Vna erit
Morbi & Causæ; altera temporum
utriusque. Morbus summus totam
cerebri substantiam irrigans frustra
emetiis expugnatur, novitij verò &
lenioris sive in capite sive collo affec-
tionis constitutio purgatione superatur
velut divina virgula, exanimatur
Causarum in ventre præsentia dupli-
ci tempore definitur, vel morbi prin-
cipio, vel declinatione. Vtroque mo-
mento emetica frequentiora suade-
rem ego. Ibi ad exturbandum causas
cumulum, hic reliquias, forte ad
affecto loco delegatas, extergenda.
Sed contra murmurantem audiam
concocta in declinante Angina, gra-
vitate sua ad alvum vergere, non sto-
machum. Cui dictum velim, gravioribus
etiam vicinis locis expurgari, ut in
capitis ulceribus pulmonumque putu-
docemur, & ventriculum collo præco-
ximè subiectum tonsillisque arte in-
ritandum, si sponte nolit. Denique

quod primo vomitui obvertitur ex Hippocrate, in Victu Acutorum Veteratri usum graviter damnate, si inter initia versetur inflammatio, nostræ Anginæ iugulum non petit, quia malignitatis certam excipit suspicionem, cuius nulla, si differatur, speranda maturitas. Atque hæc pari cum clamore passu evomui potius quam scripsi, & reieci in chartam, antequam concepissem, in iustam vomitus ab excellenti planè Viro propositi laudem, cuius exactam omnia sapiunt digestionem sine vomitu aut nausea, ut merentur, amplectenda.

EXERCITATIO V.

*Varia pro Phlebotome pugna. Non invidendam esse infantibus. Curta-
men in ea tardiores Septentrionales.
Minus in Siculis Anginosi succede-*

re. Ratio Revulsione ex utraque se-
 cta. Eodem vase fieri posse Revul-
 sionem & Derivationem. Quid au-
 longissima revellere Hippoc. & Ga-
 leno, quid ad contraria. Iugularis se-
 ctionis ritus & exercendæ modus. In
 Celso dubium. Arteriotomia admit-
 titur, pro qua experientia pugnat &
 Anatomia ratio. Laudata hæmor-
 rhagia, eiusque varij provocandi
 modi. Unguis apud Hippoc. Innu-
 mera Hirudinum noxæ. Βδελιον
 quid, & indorum Hoitzlacuatzin.
 Contra Ægyptios de labiorum scari-
 ficatione. In cucurbitulis Aretæus ex-
 cutitur.

PHLEBOTOMIÆ in inflammationi-
 bus necessitatē hactenus negare
 ausus est nullus, quanquam de feбри-
 bus dubitarint iuniores quidam, qui
 in earum causa à communi sententia
 dissident. Nullum præsentius Anginæ
 remedium tota novit antiquitas, quod

nitentem auxilio confertimque, siue
his partibus insidentem, siue adve-
nitentem cruorem exhaurit. Quæ quum
Pædanchone acuta vehementius
incurrant, de remedij genere se-
cros nos reddit ratio experientiâ
ita. Sed aliquid est quod scrupulo-
rum movet. Huc enim accedit ignota
his inflammationibus pestilentia,
quæ inanitis vasibus ad interiora cor-
poris periculo recurrit. Pro se & pe-
riferæ febre respondeant illi, qui hoc
tutum operose volvunt. Ego Angi-
næ Epidemicæ minus timeo pericu-
lum quod veneni noxæ intra colli ambi-
tum contineantur, huicque parti adeo
propria, ut extra eam veneni no-
xam deponant, unde retrahatur licet
in interiora infectus gulæ sanguis,
humani metu cætera percurrat. Pressius
quoque ex loco secando, de quo infe-
ctus, difficultas proposita soluitur.
Prohibent tamen tenuiores in acutis
malignisque vires, quæ phlebotomiâ

invertunt ex *Galen*i instituto. Sed vitium jacturam maturum ex sanguine antevertat auxilium, primo statim morbi insultu præmissis præparantibus tentandum, ne mora longior salutari remedii opportunitatem interturbet. Phlebotomiam sanè tum deum in pueris damnat *Pergamenus*, etiam maximè in Angina, Pleuritide aliisque necessariam, si ad animi deliquium fiat, adeoque non ex ætate sanguinis missionem prohibet, sed quantitatatem determinat, ut optimè *Galen* mentem cōtra *Silvaticum* explicavit *P. Castellus*. Vel dicendum, imbecillior rem *Galen*i ævo puerorum naturam his sæculis sumpsisse augmentum, ex mutata victus ratione, quæ etiam in cunis vinum concedit, olim ætati huic denegatum. Nusquam gentium religiose adeò hæc ætas habetur, ut quondam, in id consentientibus quotquot in Italia, Gallia, & Hispania *Æsculapio* nomen dederunt. Parciores in

Sunt Arctoi incolæ, qui phleboto-
miam in pubertatem serè differunt, ut
et Romanum *Galenus* cœlum crede-
re migrasse Tarditatis rationem ab
interno frigore humidiorique corpo-
rum temperie petimus, candidis ha-
bitibus mollibusque, & teneræ ætatis,
quo caractere sui seculi Gallos adū-
avit *Galenus*. Quidquid horum sit,
necessitatem in Angina Epidemica
irrigiuntur omnes, ut frustra sim qui
deiori calamo eam persuadeo. Ali-
ud tamen locorum differentia con-
siderandum, qui & temperies & cura-
tiones plerumque immutant. Moniti-
fama laudati *Castelli* inter nos Mes-
sina ortus sermo præbuit. Is in An-
gina pestilenti nullo planè successu
superiri venam certam fidem faciebat,
sed omne præsidium in medicata sim-
plicium Violæ Rosæve syruporum
copulatione, efficaciorique purgatione,
et propria experientia collocandum. In
municipiorum Siciliæ aërem, adustumque

incolarum temperamentum, nisi mo-
fallit conjectura, referenda diversitas,
quæ alterantibus tentanda, non
sanguine. De loco maior inter novor-
invisi morbi curatores dissensio, alii
pedum extrema, iugulares aliis urgen-
tibus. Sed ex duplici sectionis fine di-
rimemus litem. Nam vel Revulsionis
gratia instituitur, vel Derivationis.
Illa remotissimas partes videtur ex-
petere, hæc vicinas. At quandoquid-
hic urget inflammatio, cum tumore
& venenatæ qualitatis suspicione, hu-
ius præcipuè curam habebimus, ut
evacuatione derivationeque impacti
humores evellantur, quibus peractis,
inhibendus per revulsionem, & retra-
henda ad longinquiores partes sequen-
turus humorum fluxus. Derivatio
enim opus Curationis aggreditur,
Revulsio Præservationis. Illa cum o-
peratione ipsa citam perficit sanita-
tem, hæc ad longinqua trahens lon-
giori morâ spem differt, & in ancipiti
acutissimæ

acutissime affectionis momento pro-
trahit auxilium. Accedit, quod Deri-
vatio venenatum sanguinis commer-
cium dicto citius exhaurit, forasque
exollicit: Revulsio ad interiora eundē
revocans, ingratum hospitem nobi-
ssimo hospitio obtrudit, adeoque
eam nos difficultatem conijcit,
suam sanguinis in pestilentia abste-
nui acius obvertunt. Vtriusq; quip-
se selecte suppositione, cor trāsit cruor
le, qui in revulsi locum succedit. Sa-
hana secta à cruralibus venis trahit,
æ truncum descendente rursus
sollicitant, qui venæ cavæ fontem
odoritur, à quo ut & iugulari subcla-
væque influentem sanguinem cor
excipit. Quod si circularis in orbem
motus placet; aperte pedis venulæ à
prociis arteriis implentur, quæ mox
cruralibus & descendente arteriæ
trunco, hicque ab aorta continuo va-
re repetunt, & tandem per cor ex as-
cendente furculo revellendus humor

transit. Vtroque autem tractu, quanto
to locorum ambitu, quoque affecta
partis & admittentis cordis detrimē
to auxilium differat revulsio in pede:
sine me vasorum series loquitur. Vn
de prudenter imprimis, ut omnia, 88
ad rem *Seuerinus* in Pædanchone pe
stilenti iugularis venæ sectionem
summo successus emolumento, indu
xit. Derivat enim simul & Revellit
Quod ne mirum alicui videatur, eo
dem vase & revelli posse sanguinem
& derivari, *Galeni* pro me authoritat
tem produco, qui in *Methodo de jec*
coris inflammatione, revellendum
pariter & educendum seu derivan
dum, qui ad iecur fluit, sanguinem
præcipit, internâ in dextro cubito in
sectâ venâ. Revulsio quippe etiam fit
ex proximis, ut in *Aphorismis* & *Epi*
demiis notavit *Hippocrates*; velut
oculis fluentibus revellere in fauces
In cuius particulæ explicatione com
tra *Galenum* *Vallesius* insurrexit

Vtrumque alibi in *Acutis Galenus* clari-
us expressit, ubi superiorum con-
dementia signum fecit, venam in cubito
secandam eam, quæ sanguinem ab
affecta parte & magis & velocius
tum revellere, tum vacuare possit.
Id quod in Uteri inflammationibus,
suppressioneque mensium inflamma-
tis mammis apertius elicitur. Sed ob-
stant signatæ *Hippocratis*, *Galen*i
aliorumque voces, quibus Revulsio-
nem fieri iubent ad longissima, imò
contraria. Cui dubio facilè erit
occurrere. Principio enim se ex-
plicat ipse *Galenus* in *Methodi* li-
bris, phlegmonis esse consideran-
dam magnitudinem, adeoque do-
loris excessum, ut distantia ea eli-
gatur, quæ utroque sedando est suffi-
ciens, quæ sanè ex proxima affectæ par-
tis vena petitur. *Matthæus Curtius*
ad longissima revelli putat, si ad co-
loris mutationē educatur: Hinc ego
ad longissima interpetror, quod extra

corporis ambitum elicitur quacunque vena, materiamque extra educam, non venam respiciendam. Quæ autem per frictiones, balneaque revelluntur, de qua Revulsione loquuntur laudati Viri, scilicet ad remotam fiunt, quia euacuatio hæc insensilis. Alibi tamen de Natura Humana *Hippocrates*, cultellum quam longissimè à loco, ubi dolor est, adigebat. Verum pro nobis hic est in Commento *Galenus*, qui locum eum de sanis præservandis, qui nondum phlegmonem contraxerunt, accipiebat. Optimè hoc dubium solvit *Celsus*, qui audiri meretur: Neque ignoro quosdam dicere, quam longissimè sanguinem inde, ubi lædit, esse mittendum. Sic enim averti materiæ cursum, at illo modo in id ipsum, quod gravat, evocari. Sed ipsum falsum est. Proximum enim locum primo exhaurit, ulterioribus autem eatenus sanguis sequitur, quatenus emittitur;

bi is suppressus est, quia non trahi-
am. r, nevenit quidem. Ex qua differ-
aque tione Corneliana etiam ille nodus
loquulvitur, quem pro Gordio habet
removennertus, quare ex vicina vena ex-
sientibactus in inflammationibus sanguis
Humanentiquam maiori impetu in partem
am lofectam irruat. Quę deinde de motu
adignotrarario in Revulsionibus requisito
in Corddebantur, facilem habent solutio-
eumnem, in quibus tot distinctionibus la-
nphletoravit *Baronius* in Pleuripneumo-
ipebacia. Scilicet contrarietatem hic non
Calyasorum requirimus, sed motus, ut
igneadvertit *M. Curtius*, quo ad contra-
glinum fluxum retrahitur sanguis, Ut
fle motam immota stet veritate, iugulares
materenas quanquam ex parte evacuent
m, quiteriventque, defungi quoque Revul-
fallionis munere, siquidem tantum in
pinaac p̄sidi, ponunt. Non putarim iu-
eatenigularium hanc sectionem iugulum
istitucuiusquam lethali vulnere petiturā,
quanquam id timidiores seculi nostri

Chirurgi timeant, adeo ut *Petrus Paulus Placentinus*, notæ famæ Chirurgus, asserere non erubescat, nunquam se has secasse venas, nec alios secantes vidisse. Quo *Heurnius* quoque conspirat, alijque ad unum omnes. Nam aliud *Seuerinus*, cordatus omnino & arti suæ confusus, dexteritate manus in Nosocomio Incurabili Neapoli quotidie monstrat, qui intrepidè iugularium apertione utitur in doloribus capitis antiquis & contumacibus, in raucedine antiqua gravique, in Respirationis difficultate, Asthmate, dolore Pleuritico, lienis, impetigine, formicis, Estiomeno, lepra, & Angina suffocativa Testari possum, me cum *Ioanne van Horn*, Doctissimo Viro, & studiorum itinerumque comite, hanc eius dexteritatem vidisse. Presbyter enim Gallipolitanus tota facie varicosus aruspex, quum antea, eiusdem operis ex hac sectione sensisset levamen, re

itis precibus eandem aleam vo-
lit subire. Consensit facile *Seueri-*
as, etiam nostri causa, ut rarissimæ
operationis nobis daret specimen.
transmissoq; vomitorio ipsi familiari,
ut sudorifero, ad sectionem indictâ
bedigressus, medium corpus fascia
ingavit, quo conspectior iugularis
esset vena. Deinde proclivem in le-
cto extrâ spondam exserto capite col-
locavit, more sibi consueto. Sed ob
musculorum tendinumque inflatio-
nem, nullę quum comparuissent con-
spiciuæ venæ, consilio mutato, hor-
rantibusque nobis, gulæ vinculum
coniecit, & in sella erectum disposuit,
monuitque ut quantum posset flatum
reciproci thoracis motus contineret,
utque collum in aliud latus detorque-
ret. Mox acutâ lancettam in iugula-
rem sinistram sic fatis tumidam dex-
trè citra ligaturam adegit, & largo
foramine sanguinis putridi uncias sex
detraxit. Quibus perpetratis, aperta

ligatura sanguis sponte sua supprimi-
tur, ut fallantur strenuè, qui ob sisten-
di sanguinis difficultatem, sectionis
huius usum improbant. Quod si ex se
non cesset, levi gulæ flexu mutato
que musculorum situ, aliàs fluxum
solet remorari. Tandem iniecta ouis
albumine imbuta stupa, & nummoc
æreo, aliam ligaturam, ut defungere-
tur omnibus, iniecit, sed quo liberè
spiritus posset remeare, laxior ē. Quod
ideò facili lectorum venia diligētiori
cura pertexui, quia rara ævo nostro, si
Ægyptios excipias, hæc operatio, ra-
riorq; operationis ratio, postquā illa-
rū venarū iam ab *Aetij, Pauli, Tral-*
liani, Actuarij, aliorumque veterum
ætate, desijt usus. Nec volui commo-
dis iuniorum hoc qualicumque artis
additamenro deesse, sine invidia na-
tus, cuius causas genij facilitate, sem-
per procul habui. Anginæ quidem
præsens olim fuit, ut dixi, utilitas ex
iugularibus. Quate maiori dubio pro-

Il successu in pestilentia simplici in-
periei in Pēdanchone sociata, eva-
uationis ergò, circa hanc sectionem
versabimur, quia improba hæc inno-
centium lues magis amat extrahi,
quam retrahi. Repetunt tamen supra
dictam à me difficultatem, advoca-
nt potius sanguinem ad affectum col-
lum, quam evacuari. Quid vitum sit
delfo in præsentī dubio nuper à me
dictum. Postquam enim suppressus
est sanguis in phlebotomia, quia non
trahitur, ne venit quidem. An trahi
possit, illi relinquo defendendum.
Quo ergo quam vis negare non intendam,
si invocato ex iugulari, vicino tonsilla-
ri vasa, sanguine vitioso, immedia-
to fluxu alium sive ex cava ascenden-
te, sive arterijs Carotidibus, succede-
re sanguinem; tamen minus hinc ma-
re metuo, quam ut jugularium sectio-
nem reddere queat suspectam, Putri-
tus enim in tonsillis infarctus san-
guis, suffocationis periculum inten-

tans, & veneno diro præditus, maxima utilitatis specie, confertimque per sectam venam iugularem, ut viciniorem, extrahitur, siue is in venulis partis, siue in spongioso tonsillarum corpore contineatur. Huicque quam ab inferiori cavæ trunco, seu vicinis arteriarum iugularium ramis recens nullaque pestilentia labe infectus sanguis utrimque succedat; neque subitaneum strangulationis inferret metum, neque veneni noxam. Crudus enim à foco suo cruor, & innocens in collo demum inquinatur, vel diutius ibi permaneat, vel intemperies tonsillarum non fuerit temperata. Hinc quum omne in exhauriendi sanguinis celeritate momentum ponamus, iugularium patorem impense nulla interposita mora probare sustinemus. Quid autem novo fiet affluxui? Non hæc ad præsentis curationem, sed futuri mali servationem cura spectat, quæ Revellentibus data

occasione, ad dissita loca revocetur.
Cumque ex usu erit Arteriotomia,
princeps Revulsionis instrumentū,
neque ad saphenam recurramus lon-
gissimè remotam, arterias colli vici-
nas capitisque, quacunque parte pro-
minent, eligendas suaderem, duplici
termotus argumento. Principio,
quod affectibus capitis, quibus An-
ginam pestilentem superius ad scrip-
simus, singulari partis proprietate
occurrat. Oculis calido sanguine ac
vaporum pleno tutgentibus, arteriā
Galenus & Paulus aperuerunt. *Pro-*
ther Alpinus ab Ægyptiis Medicis au-
divit, iugulares arterias in suffocan-
tibus affectibus ab iis secari, quan-
quam id ipse non viderit. Vero tamē
est similis narratio, quia in exurendis
temporalibus ad eò se promptos mō-
strant. Idem in Phrenitide nupera
Panaroli Romani Medici persuadet
observatio. Eadem quoque arteriarū
sectio *Cl. Seuerino* nostro in Mania-

cis non infeliciter cessit, quod *Marius Schipanus* gravissimus *Parthenopes Hippocrates* & redivivus *Celsus*, tum præsens, testari potest. Denique remedij genus in morbo Comitiali tentasset, nisi scrupulosa incurabilis Nosodochii Præsidum impedivisset pietas. Hisce autem affectibus quum Angina hæc alat cognationem, lubens in similem phlebotomen consentirem. Altera ex evidenti demonstratione Anatomica ratio succurrit. Dissecta quippe manifestam capitis arteria aliqua promptissimè fluentem alioquin ad partem laborantem intercipit sanguinè, promptiusque evacuat. Per hæc enim vasa eius suggeritur copia, exinde per interspersas venas reditura. Quod præservationis opus, peracta venarum iugularium evacuatione, commodius reservabis. Nec nimium sanguinis calidioris cursum expavescas, quum nullo negotio sistitur, siye ligaturam

desperis astringentibus, quam Ægyptij solent adhibere, sive resectione, quod opus exigit & necessitas, arteriæ per transversum. Sectionis autem modum agglutinationisque fidelitati experientia Chirurgorum relinquitur, quod ex Galeno, Alpino, aliisque authoribus nostris didicerint. De linguae nariumque venis dubitatur. De linguae venis incisionibus res in Angina omni notissima. Non minora mihi ex narium hæmorrhagiis, sive voluntaria sive provocata, sponderē, quam in virium imbecillitate maioribus venis *Abensina* sublabatur, apud Ægyptios etiamnum in omnibus puerorum adultiorumque morboribus, & capitis inflammationibus, quacunque partem occupantibus, non infrequentatam. Hanc igitur eo fidentius admitterem, quo puerili ætate communior. Nam sponte sua per nasum plerumque se exonerare naturam, ubi inculcat *Hippocrates*, rationem.

que ex sanguinis copia, his cunis fami-
liari, *Galenus* repetit. Probavit ean-
dem propria experientia *Amatus* in
febricitante puella annorum decem,
quæ hæmorrhagia largiori à morbo
liberata fuit, nihil Anatomica ratio-
ne repugnante, quam scimus eundem
venarum tractum à iugularibus solis
to Carotidum Arteriarum commercio
deducere. Vim opinionis meæ
crebriores per nares in Pædanchono
visæ crises confirmant, quas, eo ver-
gente humore, prudens naturæ imi-
tator promoveat. Quo fine Ægyptio-
rum sapientes, *Alpino* teste, diebus
Criticis quum per stillas aliquot pan-
ciorem hæmorrhagiam prælagunt
ad profluvium nares irritant. Irritan-
di autem viam diversi variam calca-
runt. Ægyptij scarificatu rem feliciter
ter absolvunt: Europæi plerique ap-
plicant hirudines. Setis suillis folio-
ficus sanguinē provocarunt *Trallia-*
nus & Rondeletius. Arctæus aridis lau-

folijs. *Non nemo* folium hirti gra-
 minis minuti in hunc usum advoca-
 vit. *Alij* alias iniverunt rationes, quas
 in deungum foret recensere. Unguibus
 autem videtur *Hippocrates* in Epide-
 mica alijs. Sed de argenteo ungue alijs in-
 us interpretantur. Placet non uno nomine
 huiusmodi scarificatio. Nec displiceret
 communis, quo aliarum venarum in mo-
 ris, narium referantur vascula. Enim-
 vero mirari subit, cur tantus Hirudi-
 num apud mortales amor creverit, ut
 iam cuicunque etati morboque fre-
 quenter Neapoli & Panormi affigan-
 tur. Ex quibus tantæ fistularum exul-
 cerationes quotidie in Xenodochijs
 constant. Quæ incommoda ex mali-
 na bestiolarum natura augentur,
 nam seriò in Pædanchonica lue vi-
 dentur. Venenatę enim sunt, & pertur-
 bationem aliaque accidentia induce-
 nt. *Dioscorides* profitetur. Respondēt
 quidem sanguisorbarum tutores,
 utius à veneno esse liberandas, & post

separationem earum cucurbitulam
esse apponendam, ne aliquod virus
remaneat. Sed quum sola ablutio-
ne per aquam expiant, difficulta-
tem produnt, quanquam eam *Oribasius*
præscripserit. Nam quum perpe-
tuò ferè in aquis degant, quid bal-
neum hoc ad eluendum virus vales-
bit? Et quamvis sordes adhæreant ex-
tergendæ, quid hæ ad interiorem ma-
lignitatem, quam aqua non corrigi-
turius applicita? Elementaris enim
est qualitas, hirudines verò sua
superiori causæ labem referunt acce-
ptam, pari antidoto infringendam. Vnde
de ulcera, quæ infligunt, periculo-
siora sunt ijs quæ ferro fiunt. Oscule
lambdiformi labellisve acutis ulcera
sculum formæ eiusdem, non satis in-
curando tutum, imprimunt. Testatur
ex his vulneribus complures fate-
concessisse *Chebibi* Medicus He-
breus, facta inflammatione, dolore
abcessuque. Memini narrasse mihi

Castellum

Castellum podagricos dolores cum
edemate excitasse & auxisse, dum
artibus artuum affectis apponeren-
tur. Nec de veritate dubito, quia in
hirurgi non sunt amplius arbitrio,
sicut ferrum, cui manibus legem mo-
rumque ponit artifex, adeò ut Hy-
dropem accerferint & lethale proflu-
um apud *Galenum*, quia difficile
prohibentur, nonnunquamque, quod
refert *Zacutus*, ad intestina hæmor-
roidibus appliciti intrarint, & ad
ilium penetralia, dum extremis
narum venis affigerentur, ascendisse
notaverit *Dilectus Lusitanus*. Meo
defecto iudicio funesto hoc reme-
dio carere possumus, quod ignoravit
Hippocrates, vel sanè ignorare voluit,
ex altissimo eius silentio conjece-
m. ΒΣΕΛΛΙΟΥ in *Protheticis* per hirudi-
nem verterat quidem *Galenus* in
locis Affectis: sed eo nomine ab *A.*
Retronio vapulat, qui cum *Dioscoride*
Cagnato in *Varijs*, venam varico-

sam maluit substituere. Silentio nunquam
 involvo, ad deturbandas ex foro Me-
 dico hircines, abominationis ima-
 ginem hic expressam. Remedij loco
 id nobis sumimus, quod poenam
 olim Numen voluit, quum mortali-
 um cruorem iusto iudicio lingentibus
 bestiis expositurum minaretur.
 Quanto melius Barbara Indorum
 gens Hirudinibus aculeos canis Ho-
 tzilacuatzim substituunt, qui partibus
 admoti non decidunt prius, quam
 sanguine cavitatem impleverint, &
 ex Mexicana Anonymi historia apud
 Illustrissimum genere & Virtute
 quitem *Cassianum à Puteo* Romæ in-
 tellexi. Sed tamen Ægyptijs acced-
 re non possum, qui in gulæ laryngis
 que affectibus labiorum & gingiv-
 rum scarificatione delectantur. Pa-
 cior enim hinc elicitur sanguis, qui
 confertim in Angina amat proflui.
 Quid, quod ob subtilitatem partium
 ex nervorum commixtione non c-

erat periculo? Verum quidem est in
dolore dentium pastinacæ radio gin-
ivas scarificasse *Plinium*, sed quem
non imitarer ego, quum alibi radij
uius noxas venenatas pleno ore de-
tantet. Imò ipse pulverem approbat
um helleboro albo dētibus illitum,
et extrahendos eosdem, quem resina
otius exceptum denti circumdat
Velius. De Cucurbitulis nihil addo,
e iusto sim longior. Eas tamen dila-
bandæ gulæ per Anginæ strangulatus
contractæ destinarunt aliqui, quos
non plenè laudat *Aretæus*, quoniam
non tam dilatationē fistulæ, quam de-
lutitionem expostulat *Cappadox*.
Cui ego; utrumque pari conatu præ-
stare, insigni Revulsionis beneficio,
non semel sumus experti.

EXERCITATIO VI.

*De Fili purpurei in affectibus gulæ usque
 veterum sententiæ examinantur. Al
 seculum ibi defecerit. Ratio ex pur
 pura queritur, de cuius utilitate
 varia. Dotes Alhermes, de qua Mo
 nardus & Costæus inter se commin
 untur. Purpura puerorum & lect
 genialis. Quid ad febres. Color spi
 rituum. Marcelli traditio in Hæ
 morrhoidibus & Cephalæa expendi
 tur. Vipera strangulatæ quid confect
 rant. Illas siccitate magis quam vec
 neno pollere: ubique enim & Melit
 innoxias. Quid in dentibus mali com
 dant. Punctura damna. Pastinaca
 radius magis infestus quam Scorpe
 nes. Quæ Viperarum partes susp
 Etæ. Strangulationis idea an alicuius
 efficacie. Transplantationis morbo
 quadam exempla, aliæque plura.*

DI v coniectura hæsi ancipiti,
quum antiquioris seculi veloci-
culo pervolverem Medicos, cur in
ris collique affectibus filum, quod
iperæ collo circumdatum ipsam strā-
ulavit, impensius commendetur.
Reminit eius medicinæ *Plinius* in
Historia Naturali pro curandis stru-
is: Aliqui circumligant eas lino, quo
æligata infra caput vipera pepen-
erit, donec exanimetur. A quo, ut
etera pleraque, haussit *Plinius* alter,
Valerianus vulgo nuncupatus. *Gale-*
es de simpl: medicamentis eandem
bet traditionem, sed auctiorem,
no enim ex purpura marina tin-
o iugulandas vipersas arbitratur, pos.
aque collum obvinciendum in pari-
mijis & omnibus ijs quæ in collo
pullulant. Hunc imitatus *Paulus*
Egineta de Vva, Gingivis benefacit
um ex purpura marina, quod vipe-
collo circumdatum ipsam strangu-

laverit, deinde circumadigitur tot
sillis, & colli vitiis mirabili quodam
modo opitulatur, ut *Galenus* auctor
est. Ego sanè animum hinc inde divi
natione vana volutavi, nec adhuc quicquam
esco, gratis credere erubescens, nam
tamen dubitare fas est, usu rerum
tantos Viros comprobasse, quod
posteritatis memoriam transmiserunt
quanquam pro certo habeam, plures
subinde scripsisse credulos quam con
servasse, aliorumque oculis confiscentibus
non rarò referentibus debuisse lucu
brium. Vel dicendum, cum seculorum
lapsu deficere experimenta, & pro
verso locorum tractu variare. Quod
ne falsò suspicarer, veterum auctoritate
te fretus accuratius excussi omnia, &
ratione probarem, quod denegant
experientia. Occurrebat primo ca
cea filorum tinctura, mox Viperarum
venenum, impressa denique strangula
tionis idea, quæ quidem pro Angustis
remedio singula interpretabar, m

nudæ illius simplicisque Practicorum
adeò decātatæ voluminibus, sed cōta-
giosæ Pædāchones, quæ puerorum ad-
ultiorūq; fauces prehēdit, enecatque.
Color purpureus ad evocandum in-
flammationibus cognati generis
sanguinem interiori colli regione im-
pactum non parum confert. Similitu-
dine enim colorum ducuntur humo-
res. Eiusdem tincturæ stragulam ven-
triculi crasin interturbare, si calidior
sit, observatum nonnullis, si debilior
verò calor, excitare, quia ex vicinis
partibus huc advocat, qui deerat fri-
gidiori. *Marcellus Empiricus* magda-
lia iubet induci phrenicio, atque impo-
ni stomacho, quod magnum Patavi-
norum *Æsculapium I. Dom. Salam*
factitasse observavimus. Quo metu
percussus *Guilielmus Aragonius*, ne
evocarentur sibi Spiritus, purpuratis
vestib⁹ planè abstinuit, ut ex amicorū
eius ore mihi *Io. Cass. Bauhinus*, ma-
gno patre maior filius, Basileæ narra-

vit. In extrèmo partium marcore cum
tem rubro panno fricari Medicorum
filij suadent, non pœnitendo eventum
ut advocatus coloris huius splendore
ad extima sanguis solitū nutritioni
munus repetat. Quo consilio ad vari
riolas provocandas simili panno puer
ros involuunt ferè omnes, Et cordi
robori eundem consignant. Epithea
mata enim in purpuratis febribus
aliisque crocea laudamus, & granat
Kermes Confectioni celebri feliciter
in hunc usum miscent Monspelienses
Quamquam eam in palpitatione cor
dis eo titulo *Io. Monardus* impro
bet, quod ob similem coloris spe
ciem spiritus Vitales nimium diffi
pentur. Quæ forsan est causa, qua
re oculos purpura lædit, & in fu
rorem bestias iracundiores agit. Aug
xiliij nihilominus spem auget *Io.*
Costeus, dum cordi ea mente applicatur
coccinea, ob refrigerium, si quidem
ad se affinem spiritum trahant. Pulve

rem sanè granorum Kermes, præeun-
te *Matthiolo*, in ovo absorbendum
mulierebus exhibent Parisienses Me-
dici, ut abortum prævertant, & vul-
nus muliebre eodem instituto rubro-
rum pannorum cinnos minutim con-
positos propinant, ut me *Renatus Mo-*
reau, scholæ Parisiensis decus, monuit.
Idque roboris sine dubio gratia. Cæ-
terum fraude quadam, quasi ad cu-
ram elici sanguinem, ut genas tingat,
morunt studiosæ pulchritudinis fæ-
mine, quæ in dies singulos faciem coc-
cineo panno fricant. Vnde verecun-
diæ, in qua decoro rubore perfundun-
tur mala, symbolum fuit purpura.

Quo respexit *Persius*,

Cum primum pauido custos mihi purpura cecidit.

Qua togæ quoq; ad annos puberta-
tis prætexebantur. Hincque adeò est,
quo genialis lectus magis incalesce-
ret, quod ostro Principum sternerem-
ur thori, ut de *Honorio* testatur *Claudianus*:

— Tyrio quo fusus Honorius ostrac
Carpebat teneros Mariâ cum coniuge somnos.

In quam rem elegans est Theocritus
ad Venerem monitum, qui in Adonidia
pueri Epitaphio vetat purpureis am
plius requiescere vestimentis, ne lu
ctus oblivisceretur necessarij; nam cū
plorent amores,

Μή κετι πορφυρέοις ἐν φάρσι κύπει καὶ θάυσε
ἔγχεο δειλαία κυανὸς ὀλέ. —

Non amplius purpureis in vestimentis Venus
dormi.

Excitare misera veste cyaneo.

Hic enim lugentium habitus, Pur
pureus contra lætior, quia pro gaudio
spiritus ad extra diffundit. Commo
dum hic occurrit *Martialis* festivissi
mus, qui diuturnam febris moram
quæ Lentinum invaserat, valido eiu
lecto ascribit, quem amomo, plumis &
purpura straverat, calorem scilicet
excitantibus & augmentibus. Tandem
enim ille:

Circumfusa rosis, & nigra recumbit amomo
Dormit & in pluma, purpureoque thoro.

Quod si vera prædicat *Fernelius*, spirituum color ad ruborē deflectit, quod ex Arthritide suspicabatur, imò si quidem igneæ naturæ sunt participes, & lucis quandam admittunt mixturam, vel planè ex *Abensina* lucidi, quibus illustratur obscurior sanguis; quis huic purpuræ experientiæ magis opere repugnaverit? Mirum autem est *Marcelli* experimentum, quo ad hæmorrhoides mori arboris oculos probavit, si prius in coccū galaticū mittantur, & in phœnicio lino conchyliatę purpuræ cōligētur, dicāturq; hæc verba concepto ordine: *Tollo te hinc tota hæmorrhoida, absis paphar.* Nisi superstitionem saperent manifestam, diligentius in linum inquirerem. Ea tamen superioribus lineis neglecta, ad ani vitia plantaginis radicem commendavit, pellicula vel panno phœnicio obvolutam & lumbis circumdatam. Quorum rationem venabuntur alii, quibus operę fuerit præ-

cium. Pressius ego ad filum nostrum digressus, eadem facilitate Anginae mederi dixerim, qua capitis dolori. Auctor enim est *Marcellus* idem, herbam quandam in capite statuæ cuiuslibet nasci solitam, hemicraniae efficaciter mederi, si in panno rufo lino rufo ligata capiti vel temporibus alligetur. Quod linum rufum per aciam rufam proximè sequenti capitulo exponit, de qua omnino videndus *Rhodus* nostras, magnum patriæ ornamentum. Quidquid autem horum sit, extra dubitationis est aleam, purpuram spiritus vel advocare, & sanguinem, vel restaurare. Iamque pro Angina pestifera, res confecta videtur, quæ non solum externo filorum colore, sanguine ex musculis interioribus, tonsillisque evocato, imminuitur, quandoquidem inflammationis veniat nomine; sed etiam malignam humorum conditionem exuit per purpuram, tanquam antidotum, feliciter

domata. Quo operas quoque confert
compressa à Viperæ veneno virtus.
Quippe calens adhuc recenti sangui-
ne Viperarum collum, & veneno suo
impregnatum, non difficili communi-
catione filorum contextum simili im-
munit maleficio, apto deinceps, ut af-
fectionem sibi ex collo humano attrahat
Inalitiam. Scorpionum enim oleum
corpusque ictus proprios persanat, &
viperina Theriacam ingrediens
præsentissimum pestiferæ luis est re-
medium. Adeò cognatam quisque
implectitur propaginē, luxque elicit
incem, & ignem ignis. An autem An-
ginæ nostræ venenum cum viperino
aliquid excerceat commercium, ut
promptius ad copulam conspirent,
non auisim dicere. Queror mentis no-
stræ obscuritatem, quæ ne pedibus
quidem obvia fatis assequitur. Negari
non posset viperinum virus, sicut plu-
rima habet antidota, ita cum pluribus
communem præferre naturam, quod

latius in observationibus meis Novius
De Unicornu pridem deduxi. Cæterum car-
 rum si quis hanc viperæ in Angina et
 efficaciam non virulentia ascribere ve-
 lit, sed siccitati, qua inter alias carnes
 eminet, me habebit consentientem.
 Crediderim ea siccitatis ratione stru-
 mis in pulverem exhibitam eius can-
 nem mederi apud *Plinium*, & quia pur-
 tredini resistit, pro alexipharmacis.
 venditari, pleno totius orbis consensu.
 Ingentem enim fatebor, minus in
 vipera recondi veneni, quam vulgus
 persuasum. Nam demorsa ab illa gan-
 gælinæ, indemnes à nobis comeduntur
 & quartanâ feliciter curant. Ipse Ne-
 poli virus, quod in chartam irritatam
 viperæ illis locis inquilinæ bilioso co-
 lori simile eiaculaverant, innoxie man-
 nibus trivi, & ab aliis devorari *Flac-*
rentinus ibidem Pharmacopola nobis
 retulit. Mulieres quoque non paucas
 viperis insidias struentes, videre com-
 tigit, qui serpentem hunc manibus

Non perè contrectaverint & amicè. Quid,
Quod carne illarum tot Heroibus in
guberculum veniant, nobisque in Theriacæ
compositione? Dices fortasse: cum
capite irritato caudaque amputari &
venenum. Sed capita resecta canes
devorant nulla mortis mulcta, & si
humorem suspectum ex capite de-
mortuo depromas, innoxium sen-
ties. Neque dubites, Melitæ nullum
viperinæ noxæ effretimorem, facio fi-
dem. Innocentes enim apprehendi-
mus; Idque *Divi Pauli* in gratiam fie-
ri incolæ credunt, de quo nos in *Glos-
sopetrarum Historia*. Nulla veneni
suspicionem mortales ictus opposueris
plurimorum excidio nobiles. Totum
id puncturæ debent subtiliori partibus
nervosis infixæ, cui tenuis ille & bilio-
sus liquor sociatur, per insuetum cor-
pus, huiusque acrimoniæ impatiens,
delatus. Auget doloris sensum, atque
hinc emergentia accidentia, partibus
læsis relictæ spicula, dentisque infesti

acumen, quod quidem hunc ob ictum
 deesse in dentium viperinorum Anatomia
 tome, cum Cl. *Seuerino* animaduerti
 mus. Neque veneni incusanda veniunt
 quæcumque levi punctura mortalia
 accersūt necessitatem. Apud *Galenum*
 acicula noxia fertur, & nutrix quæ
 dam Neapolitana in genu tacta acce-
 plures abiit. Paria damna apis infert
 dulcedine sua infidiosa, & de *Pastinaca*
 cæ marinæ radio nota in maris superi-
 & inferi littoribus pestis, quem eo li-
 bentius huc accerso, quod *Dioscorides*
 huius ictum, viperæ assimilet. Hic
 caudæ insidens, piscis ad esum expe-
 titi, mortiferum aculeum gerit, ut ce-
 leriter non modo homines, sed &
 animalia perdat, authoribus *Plinio*,
Oppiano, *Æliano*, *Rondeletio*, & *Co-*
lumna, ut lege vetitum sit Neapoli, nec
 piscatores in forum nisi dempto ra-
 dio *Pastinacæ* inferant. Quem acu-
 leum etiam *Raiis* inesse audio. Unde
 aperte patet, tantum *Viperis* non in-
 esse:

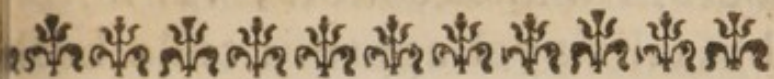
contagij, ut filum inficere possint,
nisi alius illorum temporum fuerit
status. Nam & scorpiones adeò anti-
quis horrendi, vix nostro ævo pun-
gendo fiunt infames, quin ab aliquo
Romæ fuerint deglutiti. *Plinius* quo-
que in Italia suo seculo innoxios tra-
cta vidit. Verum enimverò quanquam
infestas quis Viperas evicerit, neuti-
quam de illa accipiendum parte, qua
supra filo suspendendæ includuntur. Im-
mune collum & cuticula exterior.
Mortem, si quam habent, interiori-
bus recondunt. Alijs vesicula fellea
est suspecta, quæ tamen canibus in ali-
mentum cedit. Maior pars dentes in-
cusat, iisque affixas vesiculas. Qua-
rum sanè partium nulla cum colli ex-
trema superficie est societas. Nisi pro-
defendendo hoc veterum filamentum,
tacitum virus ex intestinis per rectum
aliquem ductum ad os putes deferri,
quod nonnemo suspicabatur, vel per
spinam arbitreris trajici, quam me-

dulla sua in anguillis meticulosis
exuunt, qui serpentum hoc genus
pro esca fastidiunt. Vtriusque conie-
cturæ utilitas ad collum viperinum
permeat, quod necessario controver-
sus humor pertransit, sive ex intesti-
nis, sive spinam dorsi originis suæ se-
riem traxerit. Lambendoque vicinas
partes, simili labe exteriora com-
maculat, in filum coccineum trans-
mittendâ. Hæc pro veterum excusa-
tione occurrebant, quibus existime-
parum dubiam sententiam nos pro-
movisse. Quandoquidem ea viperina
veneni sit conditio, ut cum vita & ca-
lore sui animalis, venenum quoque
esse desinat; non satis perspicere lice-
t quo perpetuitatis privilegio ad gut-
turnosi usum in artificioso filorum
contextu diutius possit conservari.
Quod si denique ad ignotam virulen-
tiæ passionem confugas, iuxta me-
cum tenebras palpabis.

Partium utriusque corporis simili

modo, si quidquam ad medendi soler-
tam conferat, nihil erit causæ, quo
minus exitiosi aliorum funes, qui co-
acti hominis interclusere spiritum,
eodem in Anginosi polleant effectu.
Potiori iure ob remedij affinitatem
non vitam illis, sed ultimum indice-
rent suspirium. Exemplo etenim ca-
te, in ijs salutem quærere, quæ alijs
forte constiterant. Similia congene-
re speciei membra mutuam præstare
auxilium in pulmonibus, intesti-
nis, cerebroque animalium diverso-
rum, docuit rerum usus. At nudum
internæ actionis instrumentum ad
contrarium usum destinare, id demum
superstitioni vicinius, quam rationi.
Forſan tamen transplantationis
horborum hic quædam sunt vesti-
gia, & sympathiæ singularis, quæ an-
tiam colli in rem transfert, quæ
gustos fecit, quemadmodum salia-
ramus in fumo suspensus scorbuti-
um gingivarum affectum in se fer-

tur attrahere. Non absimili ratione
qua vermes terrenos totidem quod
sunt strumæ adalligabant quidam,
teste *Plinio* Naturæ proma concors
pariter cum strumis arescerent.
sanè gibbosi pueri deformitatem
arborē impressisse in Borussia *Chro-*
micum quendam clarissimi nominis
ad me fama pertulit. Et quod maiore
putatur veritatis, canis vegetus cum
ægri sanguine morbum quoque in
revocat, si certis stamus auctoritati-
bus. Pari pacto quum inter se divites
conspirent ratione mundanæ inco-
potuit forte an & hic similē lini p-
purati consensum natura fingere
Cuius inventi certitudinem deiun-
cabunt ingeniosi rerum scrutato-
Nam ego, invitissimus occulto-
interpret, manum de tabula.

XERCITATIO VII.

De

LARYNGOTOMIA.

Viro Maximo

RENATO MOREAU

Doct. Med. Parisiensi & Pro-
fessori Regio.

Thomas Bartholinus S.

VERSABAR nuper cum Severi-
no nostro in diligentiori An-
ginosæ puerorum affectionis cogita-
tione, dubiâ subinde curâ, nec satis
certâ mente. Commune tandem cõ-
siliu fuit, infestum ætati huic fasci-
um forti manu & intrepida aggre-
diendum. Frustra enim Caprimul-
gus ille *Lilith* & *Stryx*, cunis par-

vorum inimica cohors, vel lustrata
bus salivis vel appensis collo bulla
allio, re turpi, vel alyfso terretur:
fi, ut loquitur ille, infamis digitus

— *frontemque atque uda labia*

Expiet.

Fideli digitorū medicorū indigen
pera, quib⁹ & restis cōficitur & addi
tur ferrū. Sed cū de hoc cogito homo
animus, sensuque dolorū infant
tāgitur. Hinc operis difficultas rem
ratur, illinc imminēs periculū, nec
gulū iugulari sibi ex re putat. Lary
gotomiā Chironis filij appellatur
quam ad te Vir Eruditissime, in
gnum seculi lumen, devolvo, ut quo
genij nubecula assequi non possim
te magistro perspiciam. Tu enim
lutari fidere orbi literato renatus
gnissimis cedro monumentis
strasti alias, quid supra vulgus,
nior animus possit. Qui innocent
mas Musas ita sustines, ut sæveri
bus medendi curis misceas, omnium

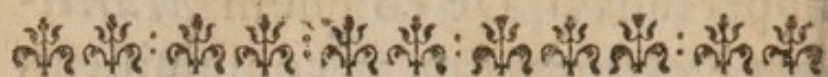
ue seculorum labores tui iuris feci-
ti & arbitrij, fidus antiquitatis Ma-
thaonicae interpres. Pereant illi licet
temporum iniuriâ, te salvo revivif-
cent, apud quem eorum salus verti-
tur. Accedit invidendis animi tui do-
bus rarum non fictæ humanitatis
exemplum, quo falsam aliorum in-
dustriam superasti. Quam felicem
ruditionis comitem, à quo in amici-
tiam tuâ admissus fui, admiratus sum
semper, eaque fiducia adhuc fretus
tuum tuum hic advocavi, ut quo lo-
Laryngis sectionem antiquis me-
di legibus introductam nos habe-
velis, more tuo h. e. solidè & can-
dè perscribas. Ab ea quidem non
horruit nostro ævo *Spigelius*, notè
mæ Anatomicus, ut superstes ad-
hoc muliercula amicorum hospitio
taviij cognita fidem facit; Nec
ersabatur Neapoli *Seuerinus*, manu
omptus & genio, ne *Tulpium* in
servationibus aliosque referam

cordatæ Chirurgiæ autores : Ego tamē
men iure vel iniuria in Angina nostrā
puerili an damnem cruentam hanc
manum, penes te deliberabitur.
cutus enim morbus & motus celeris
ris, tardum hoc remedij genus
expectat, dum cutis separatur & cuti-
cula, musculique ordine suo disti-
quantur, cannula intrudatur, apte
tur, alligetur, vires præsertim tenen-
oris colli, ubi confusiores annuli
omnia ex ætate molliora, dispareunt
Augetur insuper ex inflammatione
metu difficultas, ne spe auxilij inces-
sæ partes incrementum capiant. Si
adultior fuerit, læsæ Laryngis diffi-
lem nobis sanitatem spondet. Verum
ex voto successerit apertio Laryngis
vel frustraneus eius erit usus, vel
xius. Frustraneus, quando quidem
annulorum est conditio, ut levissim
quocunque colli motu in se redeant
& spreto exilis plagæ intervallo co-
cidant. Idque magis in medio tem-

quartique circuli spacio, quo loci se-
ctio imperatur, quia adeò hæ cohæ-
rent cartilagines, ut pro continuis ali-
qui venditarint. Noxam tam vulnere
inflicto, quam pulmonibus afferet.
Illi quidem ob liberum aëris tactum
& insolitam cannulæ metallicæ vici-
niam; his verò ob repentinum crudi-
tatis aëris transitum, qui alioquin in ore
præparatus alienam solet qualitatem
deponere. Nulla denique ad extre-
mum remediū suoque periculo gra-
vius cogit nos necessitas. Respiratio-
nis quippe gratia instituitur. At, si ve-
terum stamus opinione, ad sui refri-
gerium cor per extrema arteriarum
venarumque in cute oscula, aërem
simul recipit & expellit fuligines.
Quod aucta necessitate Cynanchicis,
crebris frictionibus foret promoven-
dum. Præterea non nunquam respi-
ratione ipsa, quæ voluntatis fertur
fieri nutu, carere possumus, ut suo
malo mulieres hystericæ experiun-

tur, imprimis pueri, quibus exordicio
vitæ laxior pulmo contigit. Huius
temperatione ranas, mures fluviiati-
les & alia diu à respirationis munere
vacare, *Aristoteles* de Respiratione
prodidit. Id privilegij autem sangui-
neis denegat propter caloris abundan-
tiam, quæ sanè infantibus copioso hu-
mido temperatur, per patula corpo-
ris spiracula facilè, si opus, ventilan-
do expurgandoque. Vocis ante om-
nia in gratiam, quum aër reciproco
itu attrahatur, ea quidem curationis
tempore per se non loquax poterit
caruisse. Sed iam mali commercio
vox deficiet & oratio, nisi per cala-
mum tibi familiarem auram inspira-
veris, qua tot eruditis vitam reddidi-
sti. Non deerit suscepti laboris gratia.
Pro utroque sponsor sum, non Casto-
ri aut Polluci, sed Tibi ob filios saluti
restitutos vota soluturos. Nec minori
me devincies beneficio, si aliquid de
filo purpureo monueris, in quo adeò

nuper sudavi. De eo quum *Marcel-
lum Empiricum* cap. 31. consuluissem,
plus dubij reportavi quā solutionis.
Quid enim coccum galaticum, aut
quod auxilium sedandis hæmorrhoi-
dibus afferat phœnicium linum, non
fatis perspexi. Deinde quo modo an-
tiquitati consonat, dum filum illud
rufum per aciam exponit cap. libri se-
cundo. Nam plures in re metallica
fibularum consentiunt eruditi, qui
à tuo libenter arbitrio dependebunt,
vel authoritate tua iuveris, vel excu-
saveris. Quo titulo hæc mea quoque
suspendo, gloriæ certus, si à tanto
Viro didicero. Vale Galliæ tuæ or-
bisque ornamentum, ut felicius & li-
teræ valeant & mortales, atque cum
Cl. *Patino* amorem mihi perenna.

NOBILISSIMO VIRO

Dom. Thomæ Bartholino,
Medico Doctore eruditissi-
mo.

REN. MOREAV, Doct. Med.
Parif. S. P. D.

EX morbis qui populariter graf-
santur (*Vir eruditissime*) frequen-
tissima est *Angina* ab ἀγγίνη Græcorū
dicta, non secus ac ango ἀπὸ τῆ ἀγγίης
quod stringere & strangulare signifi-
cat. Est enim *Angina* ἀναπνοῆς πνέσις,
quemadmodum loquitur *Aretæus*,
suffocationi iuncta velut à constrin-
gente laqueo; quo nomine ab Hispa-
nis *Garrotillo* appellatur, ut eadem
patiantur *Angina* laborantes quæ fa-
cinorosi homines cum iniecto circa
collum fune strangulantur. Non cō-

stat quo vocabulo veteres affectum
 eū vocaverint, aut σωάγχης aut κυνάγχης.
 Hanc perpetuo vocem vsurpasse
Hippocratem observavimus, quasi
 Canum morbum esse voluerit, vel
 quod eo affectus genere canes ten-
 tentur (quod nondum ab ijs qui de
 educatione Canum egerunt, video
 animadversum, ac ne quidem à
Phæmone in κυνοσθένω, nisi cum *Iosepho*
de Aromatarijs rabiem cum *Angina*
 confundamus,) vel quod etiam per
 valetudinem exerere linguam soleāt,
 quod in *Angina* sæpe contingit, lin-
 gua propter inflammationis vehe-
 mentiam non solum oris capacita-
 tem implente, sed extra quoque den-
 tes prominente. Video tamen apud
Aræum & Cælium Aurelianum *An-*
ginā appellari σωάγχην εἶον συνίσταν ἔνδον
 ἢ, ἄγχσαν, quasi interius videntem
 & angentem. Sed utcumque vocata
 fuit, gravis illa est, periculosa & ipso
 aspectu horrenda, quod deglutitio-

nem & respirationem intercipiat; atque eo ipso metuenda, quod quibus subito finita est, *in pulmonem id malū ranscat*, & sæpe intra septimum diem occidat, vel saltem aliqua parte suppuret, vt loquitur diuinus senex aphoris. 10. sect. 4. & post eum *Hippocrates* Latinus. Vagari autem frequentissime per constitutiones Epidemicas & pestilentes præter *Hippocratis* auctoritatem, libris ἐπιδημιῶν testatur *Ioa. Vviers* lib. observationum rararum facta descriptione *Angine* cuiusdā Epidemicæ, quæ an. 1564. & 1565. in quibusdam inferioris Germaniæ locis grassata est. Nec profecto absque ratione; cum enim populares morbi communem causam habeant, aërem inquinatum & infectum; quod ille ob respirandi necessitatem eatque redeatque viam toties per fauces & asperam arteriam, malignitatis suæ vestigia partibus istis imprimit, maxime in ijs corporibus

aquæ calidiora sunt, humidiora, atque
 molliora, quibusque caput infirmum
 & imbecille, cuiusmodi sunt. puero-
 rum. Nota est *Galen*i sententia cap. 7.
 lib. 8. meth. Naturas calidas & hu-
 midas καὶ κατ' ὃν ὑγιαίνει χρονον ἔγγυς συνεπιδόρας
 stiam per ipsam sanitatem proximas
 esse putredini. Observabat vero com.
 d part. 24. sect. 2. lib. 1. epidem.
 pueros convulsionibus obnoxios διὰ
 τὴν ἀσθενεῖαν πάντα καὶ μαλακότητα τῶν νευρώδους γίνεσθαι
 b idque facilè ex parvis causis fieri
 lis affectus. Commemorat. *Hipp.*
 b de aer-loc & aq. humidam regio-
 nem incolentes pueros corripi καὶ
 ταραχοῖς καὶ ἀσθμασι, convulsionibus qui-
 nem ob caput infirmum, anhelatio-
 nibus vero ob angustiam partium res-
 pirationi ministrantium vel inflam-
 mata arteria & larynge, vel repletis
 arterijs, vel accenso pulmone ex
 comm. *Gal.* ad Aph. 34. sect. 4. Por-
 to circa *Garrotillo* Hispanorū igno-
 re non potes (Vir Doctiss.) iam à

longo tempore excitatos tumultus & gravissimas contentiones obortas inter eorum scriptores: alijs *suffocatum Angin-
rium affectum ad aphthas*, alijs *ad can-
bunculum Anginosum*, nonnullis *an-
vulcera Syriaca Aretæi & Aetij*, ceteris ad *Anginam* revocantibus; qua co-
re disputauerunt *Ioa. Alphonsus de la fontecha* disputationibus de Angina
& Garrotillo Compluti excussis anno 1611. *Franciscus Perezius* Libro de
affectu puerorum Matrili edito eodem anno. *Andreas de Tamayo* opusculo de
Garrotillo Valentini edito eodem anno. *Alphonsus Gometius* de
la Parrain Polyanthea sua Matrili impressa 1625. & *Hieronimus Gil y Pina*
singulari opere Sarragonæ vulgato 1636. Nec minus acriter pugna-
tum Italos inter Neapolitanos, Siculosque Medicos *Franciscum Nolanum*
de Epidemio phlegmone Anginoso. *Ioa. Bapt. Carnevallem* de Epidemio
co strangulatorio affectu, *Ioa. Al-*

ron. fogliam de Anginosa passione, *Ioa-*
Andream Sgambatum de pestilente
 laucium affectu, *Marium Paramatum*
 de Angina pestilentiali, *Marc. Anton.*
Alaymum de vlcere Syriaco, *Aëtium*
Cletum Signinum de morbo Strangula-
 torio, *Marc. Aurelium Severinum* de
 pestilente ac præfocante pueros absces-
 su, qui ferè in diversas semitas abeunt
 no articulo concordēs tam pernicio-
 um videlicet affectum & epidemicum
 & contagiosum esse. Circa ipsū video
 esse securum, nec quo nomine do-
 andus sit, aut quibus præsiidiis expug-
 andus, valde laborare. Angit dun-
 taxat te *Laryngotomia*, de qua meum
 ex postulas iudicium: An scilicet *tuto*
ex arte in Angina suffocante pueris
administrari possit. Paucis rem expediā
 de *Angina* vera & solitaria, non de illa
 epidemica Neapolitana, quæ & Febris
 est pestilens, & coniunctos habet alios
 affectus, lethargum, hæmorrhagiam
 ethalem, pustulas in ore, vlcera in fau-
 bus, crustas, gangrænam, sphacelum.

Equidem video de hoc præsidii genere à veteribus fuisse dubitatum. Nam inter Græcos *Aretæus* lib. 1. de curantibus acut. cap. 7. nec in vsum reuocatum putat, nec innoxium esse credit. *Quintus Serapion* cumque inquit, strangulationem ab *Amplexura* verentes, quo laxius spiritus ducere tur, arteriam secuerunt, non sanè experimento rem comprobasse videntur. Quippe caliditas inflammationis major ex vulnere efficitur, strangulatum ad augmentumque commouet. Quin etiam si aliquando periculum id evaserunt, vulneris oræ unum coalescere nequeunt, ambæ enim cartilagineæ atque inter se inglutinabiles sunt. Apponam auctoris verba, utelligi debent ὁκόσοι δὲ ὑπὲρ ἐνλαβίνης τῆς ἐπὶ τῆς συνάψεως πειγὸς πλεονάζειν ἡμῶν ἐς ἀναπνοὴν, ὅν μοι δοκέει πείρειν τὸ πρῆγμα πεισάσασθαι· ἥτις γὰρ θερμασίη τῆς φλεγμονῆς μίξων ἐκ τοῦ τραύματος γίνεται, καὶ προσήμιωρεται πειγῇ, καὶ βήνωσιν· ἡ δὲ καὶ ἄλλως ἐκφυγῶσι τοὶ δὲ ἐκ κίδων, ὅ, ξυμῶνται τῷ τραύματος τὰ χεῖλια. ἅμφω χοιδρώδεια καὶ ἀξύμφута. Ex Latinis vero *Celsus Aurelianus* lib. 2. acut. morborum cap. 4. fabulosam censuit arteriæ ob

rationem divisuram, quam & Laryn-
tomiam & Pharyngotomiam lib. 1.
utic. 14. vocavit, atque à nullo anti-
orum traditam, sed caduca & temera-
a Asclepiadis inventionem affirmatam,
nam tamen paulò ante à veteribus eam
Asclepiadem accepisse scripserat: quod
artasse de Hippocrate aut eius genero
Polybo est intelligendum, qui libro
ἡ ἀρχὴ docet manifestum esse quod præ-
æto guttere διατμήσει τὸ λάρυγγος aër at-
ahi in cavitatem oris non possit, sed per
æsectam partem exhalet. Verum po-
teriores Græci, Arabes, Latini, non
utile auxilium in Branchotomia (sic
nam vocari debet) reposuerunt, nec
a periculosam eam ἐν χειρὶσιν agnove-
at. Ingenuè tamen profitebor, paucos
actenus extitisse, qui eam in vsum ad-
ucere ausi sint, vel periculi metu de-
territi, vel agendi opportunitate desti-
ti, vel ab ægrorum amicis propter rei
peritatem reuocati. Ad me quod attinet,
finitos vidi Angina laborantes sola
æna sectione è brachiis multoties ce-

lebrata servatos, pauciores aut velle
 mentia morbi, aut præsidiarum oppor-
 tuno tempore administratorum defici-
 tu è vivis sublato, paucissimos quibus
 consultò & tempestivè *Bronchotomia*
mia administrari debuerit. Nec nisi
 mel atque iterum, memini à me fuisse
 in usum revocatam, primò quidem
Hortulano qui adhuc integra valetudo-
 ne fruitur, deinde vero in *Milite*, qui
 morbo & à vulnere convaluit, superfluo
 te tamen levi vocis raucitate. Neque
 plurimum negotij, aut molestiæ in
 administratione sustinendum. Decumbat
 æger in lecto erecto pectore, inclinato
 nato quantum fieri potest in posterico
 capite, eoque in pectus famuli requies-
 cente: deinde arrepta per eundem
 mulum utrinque tranversum anterico
 colli cute, quod intermedium est è
 gione asperæ arteriæ, scalpello vel
 cipe secundum longitudinem dissec-
 tur, mox phlebotomo latiore, aut simi-
 li instrumento, quod in eam rem pa-
 tur, vocarique potest *Bronchotomia*

tium membranofum inter tertiam
 quartam cartilaginem interiectum
 infverfim latitudine vnus pollicis
 iriatur exiguo è plumbo vel argen-
 tubulo leviter incurvo & depresso,
 plioris capitis feu vmbellæ introdu-
 do, cui habenulæ longiores linteæ
 exæ fint, collo circumvolvendæ in-
 retinaculi. Hac patente via spiritus
 pulmone trahitur expelliturve cū fi-
 donec inflammatione fauces con-
 gente refoluta aut ad fuppuratio-
 perducta respirandi per fauces li-
 as reftituatur; Vt acutiffimus ille
 bus eft fua tempora velociffimè
 currens, fic intra paucos dies educta
 la facilius vulnus obducitur quàm
 perfuadeas farcoticis præfidijs &
 mētis & admotis. Labia vulneris
 fe iunguntur perpetua capitis ver-
 ternū inclinatione ac depreffione,
 inftar vinculi eft & futuræ. Verum
 es moras duceret morbus, vt pro-
 fistulam & externum aërem labia
 meris aliquo pacto occalefcerent;

renovandum esset vulnus inductis s
 vioribus scarificationib⁹, suturaque
 stituenda foret. Nec enim minore nec
 tio induceretur cicatrix, quā vel vull
 rata, nisi cartilagine soleat, aut rem
 ex aperto thorace fistula post empy
 exsiccatur. Atq; ut hæc in grandiorib⁹
 adultis fœlici successu peracta obser
 vi, sic non diffiteor quin eadem fœ
 tate in pueris perficiantur. Non ex
 ctanda ad celebrandum præsidium
 tremæ suffocatio aut virium exolu
 Captet peritus & prudēs Medicus:
 di occasionem, ut nec pendente acci
 nistratioe deficiat eger, nec ea per
 statim exolvatur. Facile coerceri
 sunt pueri à famulo & cōstringi ad
 rationis non admodum diuturnæ
 tum. Imo ut ignoratione rerum,
 ferrum nec manum Chirurghi refo
 dant blandimentis quibusdam &
 cris rebus ad tempus quieti contem
 poterunt. Non ita quidem in illis
 stincti cartelaginum annuli quia
 liores, sed eo quoque ipso vulnera

tius coalescunt. Tubulus brevior & leviter inflexus in oppositū arteriæ parietem, vnde tussis & dolor excitari possent, non impinget. Externus aër frigiditate quidem eximia, quam crudelitatem vocas, pulmonibus adversus tepore cubiculi facilè emendatur. Nec à vulnere inflictò inflammatio circumstantiū partium nec pulmonis incendiū superveniet ob earumdem partiū molliem & humiditatē, pulmonisque cōstitutionem humidiorē, propter quā videmus pueros rarò peripneumonia tentari, & ea semel correptos longè facilius quam adultos liberari. Non est securum committere totum spei sustinendæ & protrahendæ vitæ negotium perspirationi, quæ nonnunquam respirationis vices subit, sed in ijs qui nec inflammatione insigni premuntur, nec febrili vruntur incendio. Periculum non video à viribus: neque est enim diuturnior illa operatio, neque acerbitate dolorum ferox, neq; immoderato sanguinis profluvio stipata. Nam & ea

etate secamus venā, & modiolum, cum
 necessitas exigit, capiti admovemus, &
 fracta luxataque ossa restituimus, &
 fœliciter lithotomiam exercemus lon-
 gè periculosiorem & atrociozem. Ter-
 remur sæpe rebus inexpertis, quæ in
 vsum semel revocatæ eadem securita-
 te admittuntur qua peraguntur facili-
 tate. Quod de iugulorum venarū aper-
 tione & calculi extractione confirma-
 tum habemus. Centie enim *Iugulares*
 aperiendas curavi, non tantum innoxie
 sed etiam fœliciter, nec operosè magis
 aut periculose quàm cæteræ venæ secan-
 tur, quod tamen plerique omnes vel
 sola cogitatione præstare exhorrescunt.
Lithotomia ævo magni *Hippocratis*
 Medicis omnibus terrori fuit ægris exi-
 tio: Nisi diuini Senis verba in alium
 quàm vulgo accipiantur sensum trahan-
 tur. Nam & intelligi possunt de *Orcho-*
zomia & *Eunuchismo* illis temporibus
 familiari, à quo abstinendum, velut à
 re impia præcipit *Hippocrates* ὁ πρῶτος δὲ ὁ
 δεύτερος, non secabo verò inquit, ne

quidem lapidem non habentes, cuiusmodi fuere qui castrabatur: Cum enim calculo non laborarent, exsecabantur tamen, ex quo dicebantur *τομῆαι*. Vir autem pudicissimus, ne castrationem rem turpissimam & ut fieri solebat scelerrimam verbo nominaret, honesta circumlocutione usus est, ut ambiguo sensu significaret, nec se calculosos, nec eos qui calculo non laborarent, secaturum. Quæ igitur veteribus calamitosa habebatur calculi extractio, nobis est salutaris, ut idem dicendum sit de plerisque operationibus Chirurgicis, ac nominatim de *Bronchotomia*. Ad *Marcelli Empirici* nostratis (nam oriundum è Gallia aliàs demonstrabimus) locum quod attinet ex cap. 31. desumptum, qui sic habet *Luna XIII. hora nona antequam exeant vel erumpant mori arboris folia, oculos tres tolles digitis Medicali & pollice manus sinistra, & in oculis singulis dices, absi absa phereos, mitteque in coccum Galaticum, & in Phœnicio lino conchiliata purpuræ conligabis, &*

dices, tollo te hinc tota hæmorrhoida, ab-
sis paphar, & nudum eum cui remedico-
opus est, præligamine illo cinges; non efflu-
à me tibi lux speranda, sed à Rhodio no-
stro magno sæculi nostri lumine, qui
propediem auctorem illum emacula-
tum & illustratum editurus est. Dicam
tamen in Cocco Galatico nihil esse ob-
scuri; κοκκὸν enim βαφικὸν intelligit primæ
notæ & melioris, qualem ferebat Galati-
tia: Eam Tertullianus de pallio Galaticæ
cum ruborem vocavit. Coccum inquit
Plinius lib. 2. cap. 41. Galatiæ granum
rubens aut circa Emeritam Lusitaniæ in
maxima laude est. Addit granum illud
gigni & in Galatia, Africa, Pisidiæ
Cilicia cap. 8. lib. 16. vbi Galaticum
primo loco memorat, quod & fecit lib. 1
22. c. 2. Atque ut fileamus, inquit, Ga-
latiæ, Africa, Lusitaniæ granis, coccum
imperatorijs dicatum paludumentis trahit
salpina Gallia herbis Tyrium atque
conchylium stingit, omnesque alios colores
Pausanias in Phocaicis auctor est cocco-
sum à Galatis qui supra Phrygiam sumu-

tria lingua vocari *ῥογῶ*, vnde *Hys-*
panus color dictus, quem tamen differ-
 à *Coccineo*, *Salmasius* Eruditorum
Phœnix in exercitationibus *Plinianis*
 ag. 272. demonstravit, & ex illo *Ioa-*
Bodæus ad lib. 3. *Theoph.* de *Historia*
plantarum cap. 16. sed nec prætermi-
 t *Dioscorides* lib. 4. cap. 48. *Optimum*
 inquit *gignitur in Galatia & Armenia,*
enique in Asia & Cilicia, locum postre-
um obtinet, quod in Hispania provenit
 quæ à *Serapione* iisdem propè verbis
 repetuntur, vt non alio consilio com-
 memoratus videatur *coccus calaticus*
 à *Marcello Empirico* quum vt optimus
 & præstantissimus intelligeretur. De
 auxilio *Phœnicij lini* in hæmorrhoidum
 doloribus, nihil est quod à me expectes.
 Ea dem superstitione adducta libro illo
 sunt, quæ pleraque alia & anilia & fa-
 bulosa, quæ fidem non merentur. Ex-
 plorata & experta multa dicuntur, quæ
 ne quidem tentata, sed soli famæ per-
 via, At ea plerumque ut loquitur *Plin.*
 lib. 5. cap. 1. *fallacissima experimento*

deprehendantur, Quia dignitates cum
 dagare vera pigeat, ignorantia pudore
 mentiri non piget: haud alio fidei promissum
 relapsu, quam ubi falsæ rei gravis
 Etor existit. De Acia & de fibulis met
 liciste non morabor, res enim est con
 fecta ab eruditissimo Rhodio, iamque
 recordor me in leges Epistolarum per
 casse, quæ brevitæ commendantur.
 Vale ergo & de republica litterarum
 benè mereri perge. Scriptum Lutetia
 Paris. Calendas Martias. an. 1646.

F I N I S.

P E R M I S S I O N.

VEU l'Approbation des Docteurs
 en la Faculté de Medecine de Paris,
 permis d'imprimer ledit Livre. Fait
 ce 3. Feurier 1646.

DAVBRA Y

ONE,

of, in

con

by, per

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

the, the

